

Verksamhetsberättelse för Sveriges Kommunistiska Arbetarparti - SKA

[Dokumentet antaget vid kongress 1982]

Kapitel 1

Det internationella läget

I mitten av 70-talet gjorde den internationella marxist-leninistiska rörelsen en radikalt ny analys av världsläget.

Denna analys innebar bl.a. följande: I och med att Sovjetunionen förvandlats till en socialfascistisk stat (socialistisk i ord, fascistisk i handling) och en socialimperialistisk supermakt (socialistisk i ord, imperialistisk i handling) har det skett en drastisk förändring i världsläget. Det existerar inte längre ett socialistiskt läger. I stället finns det två supermakter, Sovjet och USA, som är de enda imperialistiska stormakter, som kan tävla om världsherraväldet. Sett i relation till de båda supermakterna och krigsfaran kan världens stater sägas bestå av tre huvudgrupperingar: en första värld, som består av de båda supermakterna; en andra värld, som består av små och mellanstora imperialistmakter; och slutligen en tredje värld, som består av en rad utvecklingsländer i Asien, Afrika och Latinamerika. I kampen mot imperialismen och supermakterna är tredje världens folk och länder huvudkraften.

Sovjet en supermakt på uppgång

Sovjetunionen är en supermakt på uppgång och kan följaktligen endast expandera på den andra supermaktens bekostnad. Sovjet har fortsatt sin strategiska offensiv i global skala. Efter den för Sovjet framgångsrika interventionen – via dess ombud Kuba – i Angola, så inriktade socialimperialismen sig på Afrikas horn, som har ett militärstrategiskt avgörande läge för farleden från Persiska viken till Västeuropa.

Utvecklingen av en socialfascistisk militärjunta i Etiopien öppnade nya möjligheter för socialimperialismen. Sovjet övergav Somalia och satsade i stället på Mengistus militärjunta. Denna kunde vinna kriget i Ogaden-provinsen tack vare ett enormt materiellt understöd från Sovjet och genom direkta insatser av kubanska legosoldater. Sovjets stöd till Dergen gjorde det också möjligt för denna att gå militär offensiv mot den eritreanska befrielseörelsen, som visserligen pressats tillbaka, men inte besegrats. Sovjet understödde också en statskupp i Syd-Jemen 1978, vilket förskaffade Sovjet en nära allierad på den andra sidan av Röda Havet.

Sovjet har emellertid också gått på flera bakslag i Afrika. Detta gäller framför allt Egypten, där Sovjet kastades ut och USA i stället kom in genom bakdörren. Sovjet stödde också ett misslyckat invasionsförsök av Zaire och kammade noll i Zimbabwe. Däremot har Sovjet stort politiskt inflytande i både Angola och Mozambique liksom i en av befrielseörelserna i Sydafrika, ANC. Det sovjetiska intresset för södra Afrika skylls naturligtvis Godahoppsuddens militärstrategiska betydelse.

Sovjets nästa allvarliga framstöt, visserligen via ombud igen, kom i Sydostasien. Efter en lång tid av skärmytslingar och invasionsförsök från Vietnams sida, företog slutligen Vietnam en regelrätt invasion av Demokratiska Kampuchea i början av januari 1979. Det nya i denna invasion bestod i att detta var första gången i denna förkrigstid, som ett av Sovjets ombud, d.v.s. Vietnam, invaderade och ockuperade en suverän stat. Därför upprördes också världsoinionen och många stater i både tredje och andra världen insåg vilket farligt prejudikat som den vietnamesiska invasionen var. Endast ett fåtal stater utanför Sovjets traditionella vasallstater har därför erkänt den illegitima Heng Samrin-regeringen.

Det vietnamesiska angreppet mot Kampuchea hade varit omöjligt utan direkt sanktion från Sovjet. Det sovjetiska stödet till Vietnam beror bl.a. på att Sovjet önskar sig en pålitlig allierad – liksom egna militärbaser – nära det strategiskt viktiga Malackasundet och i Kinas södra flank.

Gränskriget mellan Vietnam och Kina drog endast bort uppmärksamheten temporärt från den vietnamesiska ockupationen av Kampuchea. Från kinesisk sida var syftet att via ett preventivkrig sätta stopp för militära gränsprovokationer och lära Vietnam en läxa. Efter det att de kinesiska styrkorna överskridit den vietnamesiska gränsen, drogs de också senare tillbaka.

Sovjet hade tidigare under 1979 stött en statskupp i Afghanistan. När denna lydregim höll på att förlora kontrollen av läget, initierade Sovjet en ny statskupp och insatte en helt lojal quislingregim under Karmal med hjälp av en stor sovjetisk invasionsstyrka december 1979. Detta var första gången, som Sovjet självt ockuperade ett annat land utanför sitt traditionella inflytelseområde. Denna ockupation ledde till kraftiga protester från världsoptionen. Men för Sovjet väger behovet av en framskjuten position i kampen om det oljerika Mellanöstern och utfarten från Persiska viken tyngre än en tilltagande politisk isolering på den internationella arenan.

Sovjet har också tillsammans med sitt ombud Kuba tagit upp kampen med USA på dess bakgård. Denna kamp underlättas av att USA under Reagans administration har förstärkt stödet till de olika fascistdiktaturerna, framför allt i Mellanamerika. Detta betyder att Sovjet och Kuba kan vinna insteg i stater som t.ex. Nicaragua, som nyligen frigjort sig från en förhatlig fascistdiktatur, och i befrielseörelser. Sovjet har också försökt underblåsa mellanstatliga motsättningar i Sydamerika, som t.ex. mellan Argentina och Brasilien. I den senaste konflikten mellan Argentina och Storbritannien om Falklandsöarna/Malvinerna har Sovjet tagit Argentinas parti, alltmedan Sovjet kunnat sitta på parkett och se motsättningarna inom det traditionella västimperalistiska lägret växa.

Östeuropa representerar ett växande problem för Sovjet. Omvärlden har återigen fått en påminnelse om att Sovjets marionettregimer i Östeuropa saknar folklig förankring genom utvecklingen i Polen sedan hösten 1980. Trots att Sovjet temporärt via militärdiktaturens upprättande december 1981 lyckats förhindra en samhällsomstörtning, så är den polska frågan olöst. Jaruzelskis militärdiktatur kan inte lösa Polens grundläggande politiska och ekonomiska problem utan kan enbart skjuta ett avgörande framför sig.

-O-O-O-O-

Sovjet är alltså en supermakt på uppgång. Under de senaste femton åren har Sovjet genomfört en militär upprustning, som lett till att Sovjet idag är militärt överlägset USA på snart sagt varje område. Sovjet försöker också ihärdigt att skaffa sig militära stödjepunkter runtom i världen som ett led i sina krigsförberedelser. Eftersom Sovjet är den mest aggressiva supermakten, som bara kan expandera på USA:s bekostnad, så är också Sovjet den farligaste krigsanstiftaren.

USA – En supermakt på nedgång

USA-imperialismen befinner sig på tillbakagång, något som främst yttrar sig i politiskt hänseende. Detta i sin tur är emellertid ett resultat av USA:s relativt sett försvagade ekonomiska ställning.

USA:s nederlag i Indokina har flera allvarliga negativa sidoeffekter för USA-imperialismen:

1. USA diskrediterades allvarligt politiskt på den internationella arenan.

2. För lång tid framåt saknade varje amerikansk regering utsikter att vinna stöd för angreppskrig, eller interventioner, bland den egna hemmaopinionen.

3. Sovjet kunde genomföra en våldsam upprustning i skuggan av USA:s angreppskrig i Indokina och dessutom posera som vän till staterna i tredje världen.

Under andra halvan av 70-talet och i början av 80-talet har USA i stor utsträckning undvikit direkt militär inblandning (som t.ex. i Angola, Iran och Nicaragua) och i stället försökt behålla sitt inflytande genom politiska lösningar (t.ex. Camp David-avtalet).

USA-imperialismen har fått vidkännas ytterligare direkta politiska bakslag i både Iran och Nicaragua, eftersom de folkliga upproren störtade USA-vänliga regimer. I och med störtandet av den förhatliga shahregimen förlorade USA en allierad, som utgjorde den starkaste militärmakten i Mellanöstern och en gendarm i Persiska viken. Även om Sovjet ännu inte inkasserat några egna vinster i Iran, så står det klart att USA:s inflytande i Mellanöstern har försvagats. Detta trots att Egypten och Saudi-Arabien är nära allierade politiskt och militärt med USA. Utöver det ockuperade Afghanistan har nämligen Sovjet stort inflytande i Libyen, Syrien och Irak.

Störtandet av Somoza-regimen i Nicaragua understödde den folkliga befrielsekampen i angränsande delar av Mellanamerika, främst i El Salvador och Guatemala.

Den enda egentliga utrikespolitiska framgången för USA under Carters administration representeras av Camp David-avtalet, som splittrade den arabiska fronten mot Israel. Men Camp David-avtalet är tveeggat för USA och Egypten, eftersom det bidragit till att skärpa motsättningarna mellan arabstaterna liksom att Palestina-frågan är lika olöst som tidigare.

NATO är en betydligt lösare militärpakt än Warszawa-pakten. Detta beror på att NATO inrymmer flera mellanstora imperialistmakter, som i allt större utsträckning har kunnat handla självständigt gentemot USA. Frankrike, även om det tillhör Atlantpakten, har sedan De Gaulles tid stått utanför NATO:s överkommando. Det finns regionala motsättningar som t.ex. mellan Turkiet och Grekland – beroende på Cypern-frågan.

Reagans administration intar en hårdare hållning gentemot Sovjets expansionism än Carters har inlett en omfattande upprustning av USA:s stridskrafter, som uppgår till 1.000 miljarder på fem år. Denna upprustning syftar till att ta igen Sovjets försprång. SALT 2-avtalet godkändes heller inte. Dessutom försöker Reagan betydligt ihärdigare än Carter driva på sina västeuropeiska allierade och Japan att öka anslagen till militära ändamål. Reagan punkterade Carters propagandaballong om «mänskliga rättigheter» och stöder betydligt öppnare de olika fascistdiktaturerna runtom i världen, framför allt i Sydamerika.

I fråga om Mellanöstern och Kina har Reagan i huvudsak fortsatt sina föregångares utrikespolitiska kurs. Men tendensen i fråga om Mellanöstern består i att satsa på två hästar, inte bara på Israel utan i ökad utsträckning på Egypten och Saudi-Arabien.

USA:s ursprungliga omprövning av politiken gentemot Folkrepubliken Kina berodde på att USA insåg att det fanns verkliga intressekonflikter mellan Kina och Sovjet och att det inte förslog med Japan som militär motvikt mot Sovjet i Ostasien. Samtidigt kan inte USA helt överge Taiwan. Detta skulle nämligen få besvärande konsekvenser för USA:s relationer till andra fascistdiktaturer i området.

Det att USA befinner sig i motsättning till Sovjet – och att Sovjet är den mer aggressiva supermakten av dem båda – betyder naturligtvis inte att USA bekämpar Sovjet från någon annan utgångspunkt än dess egna supermaktsintressen.

Den tredje världen

Den tredje världens folk och länder är huvudkraften i kampen mot imperialismen och supermakterna. Detta är objektivt betingat. På grund av att det absoluta flertalet stater i den tredje världen är före detta kolonier eller halvkolonier, som därför bl.a. är underutvecklade, och fortfarande föremål för imperialistisk exploatering och ojämlika bytesförhållanden, finns det en rad motsättningar mellan dessa stater och supermakterna och imperialismen.

Staterna i den tredje världen har i allt större utsträckning enats för att försvara sitt nationella oberoende och tagit upp kampen för kravet på en ny ekonomisk världsordning. Kravet på en ny ekonomisk världsordning är riktat mot supermakterna och imperialismen. Staterna i den tredje världen har också i hög grad uppträtt enhetligt i FN, på en rad FN-konferenser o.s.v. Den senaste manifestationen av kampen för en ny ekonomisk världsordning var Arusha-konferensen i Tanzania februari 1979, där 117 länder från tredje världen diskuterade sina interna och gemensamma problem och antog den så kallade Arusha-deklarationen med krav på ökad tillgång till avancerad teknik, ökat bistånd, stabila priser på sina varor och en ökad andel av världshandeln. Dessa krav drevs också på FN:s konferens för handel och utveckling UNCTAD V, i maj-juni 1979.

Vissa av staterna i den tredje världen, framför allt OPEC-staterna, har också tillvunnit sig en ekonomisk styrkeposition gentemot Västeuropa, Japan och USA beroende på den relativa knappheten på olja. Denna ekonomiska styrkeposition motsvaras i sin tur inte av politisk styrka, eftersom de flesta av OPEC-staterna antingen är allierade med någon av supermakterna eller små. Det har t.o.m. skett en ökad ekonomisk differentiering inom tredje världen, mellan å ena sidan stater som Saudiarabien, Kuwait, Libyen etc., som har en mycket hög BNP och per capita-inkomst och t.o.m. är kapitalexporterande stater, och en rad stater i framför allt Afrika, som saknar egentliga naturtillgångar och följaktligen sackat efter, i den ekonomiska utvecklingen.

Det att tredje världens betydelse vuxit är inte bara resultat av egen kraft. Tvärtom skapar rivaliteten mellan de båda supermakterna möjlighet för allt flera stater att manövrera – de kan öppet eller indirekt hota med att byta sida och flera stater i tredje världen, som t.ex. Egypten, Somalia, Etiopien etc. har också bytt sida. Denna rivalitet skapar också «tomrum» och minskar supermakternas möjlighet att kontrollera skeendet i olika delar av världen: kriget mellan Irak-Iran, eller mellan Argentina-Storbritannien har inte initierats eller förhandsbeställts av någon av supermakterna. Dylika lokala krig är i första hand ett verk av respektive borgerskaps egna ambitioner och strävanden.

Den tredje världens stater kan alltså uppträda gemensamt mot supermakterna och imperialismen, där deras intressen sammanfaller. Men detta betyder ingalunda att tredje världen är en enhetlig och sammansvetsad kraft. Det finns både viktiga motsättningar och skillnader i förutsättningarna mellan tredje världens stater.

En del stater i tredje världen, som t.ex. OPEC-stater som Saudi-Arabien, Kuwait o.s.v. har nått en ekonomisk utvecklingsnivå, som ligger nära Västeuropas. Andra stater, som Kina, Indien, Brasilien och Indonesien, besitter en avsevärd politisk styrka beroende på befolkningsmängd eller framtida ekonomisk potential.

Samtidigt utgör tredje världen en arena, där supermakterna och de mellanstora och små imperialistmakterna slåss om råvarutillgångar och avsättningsmarknader liksom om politiska och militära stödjepunkter. USA och de västimperialistiska (inklusive Japan) har fortfarande det överlägset största inflytandet inom tredje världen, även om Sovjet de senaste åren har flyttat fram sina positioner i ett land som Indien.

Staterna i tredje världen har antingen en kapitalistiskt eller statskapitalistiskt samhällssystem, med varierande inslag av naturhushållning och feodala kvarlevor. Den nationella bourgeoisin, medan kompradorbourgeoisin alltid är lierad med imperialismen, kan alltså mycket väl stå i motsättning till imperialismen och supermakterna, och följaktligen vara historiskt progressiv. Men den är endast beredd att samarbeta med proletariatet och bonde-massorna försåvitt det gynnar dess egna intressen – dess egentliga strävan är att utveckla en självständig kapitalism, oavsett formen, och upprätthålla sin klassdiktatur.

Kina har varit den ledande staten inom tredje världen och fört en progressiv och anti-hegemonistisk utrikespolitik, som framför allt varit riktad mot Sovjet. Denna politik har också haft stor betydelse för rörelsen bland tredje världens stater. Kina har också vunnit flera viktiga diplomatiska framgångar: USA:s erkännande av Folkrepubliken, Taiwans ökande internationella isolering, förbättrade relationer med Västeuropa och Japan etc.

Dock finns det klara negativa tendenser idag i KKP:s och Folkrepubliken Kinas utrikespolitik. Dessa gäller framför allt det faktum att KKP har försonats med det statsbärande partiet i Jugoslavien och en rad andra revisionistpartier, som visserligen står i motsättning till Sovjet. Dessutom finns det klara tendenser att underskatta de inhemska klassmotsättningarnas betydelse för framväxten av en rad befrielse-rörelser i olika fascistdiktaturer i t.ex. Mellan-amerika. Frågan om folkrepubliken Kina fortfarande är en socialistisk stat eller inte är en öppen fråga. Dock finns det klara tendenser att ersätta socialistiska produktionsförhållanden med statskapitalistiska, att ge profiten en central roll som styrmedel, att öka inkomstklyftorna, en utbredd korruption osv., som sammantaget indikerar att statskapitalismen håller på att upprättas i Kina.

Under den gångna perioden har en rad fascistdiktaturer i tredje världen störtats: Det gäller bl.a. shahens regim i Iran, där emellertid det iranska folket hamnat ur askan i elden – Khomeinis bloddrypande prästvælde kommer förr eller senare att förpassas till historiens sophög. Det gäller också Somoza-regimen i Nicaragua. Det gäller vidare Smith-regimen i Zimbabwe, där ZANU stödd av den väpnade befrielsekampen vann en överväldigande seger i de första fria valen i Zimbabwe. Befrielsen av Zimbabwe har ytterligare försvårat den sydafrikanska apartheid-regimens positioner.

En rad folk, nationer och stater i tredje världen befinner sig i främsta frontlinjen i kampen mot de båda supermakterna: Detta gäller Eritrea, Kampuchea, Afghanistan och El Salvador. I dessa länder för folket en väpnad befrielsekamp, som uppehåller och försvagar de båda supermakterna och som dessutom tjänar syftet att avslöja supermakternas rätta ansikte för världens folk.

På andra ställen i tredje världen förs det väpnad befrielsekamp, som är riktad mot reaktionära stater, som bedriver en annekcionista politik, som t.ex. det västsahariska folkets kamp mot Marocko, det östtimoranska folkets kamp mot Indonesien etc. Den palestinska befrielse-rörelsen är tillbakapressad och förlitar sig i alltför hög grad på stöd från Sovjet. Bara i ett fåtal områden har marxist-leninistiska partier haft inflytande i, eller leder den väpnade befrielse-kampen: Det gäller i första hand i Asien, d.v.s. Kampuchea, Thailand och Filippinerna. I Mellanamerika har marxist-leninistiska partier knappast haft något inflytande alls. Detsamma gäller också kampen i Polen. Detta vittnar om den tillbakagång, som den internationella marxist-leninistiska rörelsen drabbats av.

Den andra världen

Den andra världen omfattar Europa (minus Sovjet), Japan, Canada och Australien/Nya Zeeland. Dessa utgör små och mellanstora imperialiststater, som tillsammans bildar en

mellanliggande zon mellan de båda supermakterna och den tredje världen. Deras förhållande till supermakterna och den tredje världen kännetecknas av både enhet och kamp.

Den andra världen sönderfaller vid närmare beskådan i fem underområden:

1. Västeuropa. Sett som block är Västeuropa ekonomiskt starkare än både USA och Sovjet med en välutvecklad industri, handel och stor befolkning. Trots att de flesta länder tillhör EG och NATO är Västeuropa politiskt oenhetligt och militärt svagare än både Sovjet och USA.

Västeuropa är ingen supermakt utan ett löst konglomerat av stater, som antingen är allierade med USA eller orienterade mot USA. Samtidigt innehåller Västeuropa flera mellanstora imperialistiska makter, som Västtyskland, Frankrike, Storbritannien och Italien, som i allt större utsträckning för en självständig utrikespolitisk kurs. USA kan inte dirigera dessa stater.

Västeuropa är den strategiska skådeplatsen för supermakternas rivalitet. Kontrollen av Västeuropa har stor betydelse i kampen om världsherraväldet. Sovjet måste erövra Västeuropa och USA kan inte riskera att förlora Västeuropa.

Den imperialistiska bourgeoisie i Västeuropa är naturligtvis medveten om Västeuropas strategiska roll. På grund av det växande hotet från Sovjet, ökande tvivel på USA:s förmåga att effektivt undsätta Västeuropa i händelse av ett tredje världskrig, slits den i allt större utsträckning mellan linjen att «sätta hårt mot hårt» för att försvara sina imperialistiska intressen och å andra sidan eftergifts- och kapitulationspolitik för att överleva som klass. Den sista tendensen är speciellt märkbar i Västtyskland, Holland och Österrike.

EG och de övriga västeuropeiska länderna konkurrerar framför allt med USA och Japan i tredje världen. Vissa sammanslutningar av länder i tredje världen har kunnat förhandla sig till bättre handelsavtal med EG än t.ex. med USA. De flesta EG-länderna har också strävat efter att förbättra relationerna med särskilt de oljeproducerande arabstaterna och skärpt hållningen till Israel. Detta beror naturligtvis på Västeuropas ökande oljeberoende.

I andra delar av världen t.ex. i Mellanamerika, fronderar de viktigaste EG-länderna, som Frankrike, för att flytta fram sina positioner i kampen om världsmarknaden.

2. Östeuropa. Staterna i Östeuropa fungerar som direkta vasallstater åt Sovjet. De olika socialfascistiska diktaturena i Östeuropa skulle störta samman om det sovjetiska stödet saknades. Där om vittnar utvecklingen i Polen.

De ekonomiska och politiska problemen hopar sig i Östeuropa. Den politiska stabiliteten i Östeuropa är ögonskenlig, eftersom samtliga regimer saknar folklig förankring. Den överväldigande majoriteten av folken i Östeuropa önskar heller inte bli kanonmat åt Sovjets imperialistiska aggressionspolitik. I händelse av ett tredje världskrig kommer detta faktum att ha stor betydelse för den slutliga utgången av kriget.

3. Jugoslavien, Rumänien och Albanien. Dessa stater, som räknar sig själva som socialistiska, bedriver en självständig utrikespolitik, som i varierande grad är anti-hegemonistisk.

4. Japan. Japan är den tredje ekonomiska världsmakten i rangordning. Japan konkurrerar framgångsrikt med både USA och EG på världsmarknaden. Men Japan är inte förmöget att föra en politisk och militär styrkepolitik, framför allt på grund av att Japan är militärt svagt. Det senare har delvis varit en förutsättning för dess ekonomiska expansion.

På grund av det gemensamma hotet från Sovjet har Japan och Kina inlett ett närmare samarbete, framför allt av handelspolitisk karaktär.

5. Canada och Australien/Nya Zeeland är nära allierade med USA. Huvudtendensen är att de för en allt självständigare utrikespolitik. Sydafrika, Israel, Taiwan fungerar närmast som västimperialistiska klientstater.

Vi lever i en förkrigstid

Imperialism betyder krig. Under imperialismen är krig oundvikliga. Mänskligheten har redan fått uppleva två förödande världskrig. Den grundläggande orsaken till att imperialistiska stormakter eller imperialistiska stormaktsalliansers rivalitet leder till världskrig, tecknas av Lenin på följande sätt:

«Imperialisterna delar ej upp världen av någon särskild ondska, deras strävan efter världsherravälde i konkurrens med varandra bottnar inte i att de är oförnuftiga eller onda, utan därför att det uppnådda stadiet av kapitalkoncentration tvingar dem att gå denna väg för att vinna profit.»

Imperialismen utvecklas ojämnt. Denna lag innebär att tidigare dominerande imperialistiska stormakter förr eller senare måste stagnera ekonomiskt, politiskt och militärt. Nya imperialistiska stormakter kommer att uppstå. Dessa kan bara expandera på de äldre imperialistiska stormakternas bekostnad, en motsättning, som på sikt endast kan lösas genom ett världsomfattande omfördelningskrig. Idag finns det bara två supermakter, som kan kämpa om världsherraväldet, d.v.s. Sovjet och USA. USA är en supermakt på nedgång och Sovjet en supermakt på uppgång. Detta är inte enbart en fråga om militära styrkeförhållanden: Det är helt klart att Sovjet anslår större resurser till den militära upprustningen än USA – vissa källor uppskattar t.o.m. att Sovjet har 50 procent högre militärutgifter än USA. De ändrade styrkeförhållandena illustreras också av att Sovjets BNP 1955 utgjorde 40 procent av USA:s men 60 procent 1977. Sovjets industriproduktion i procent av USA:s ökade från 12 till 80 (perioden 1913-80). USA:s andel av världens BNP har minskat från 33 procent 1955 till 26 procent 1978. På vissa nyckelsektorer, som stärker den militära potentialen, har Sovjet gått förbi USA ex. i fråga om stålproduktionen, där dess andel 1977 var 124 procent av USA:s.

Den sovjetiska uppladdningen innehåller flera element:

1. att skaffa sig ett militärt överläge, framför allt i Västeuropa, både i fråga om konventionella stridskrafter och medeldistansrobotar liksom att bygga upp en transocean flotta som kan operera på världens alla hav. Denna flotta syftar till att understödja en kniptångsmanöver gentemot Västeuropa, skära av undsättningsledningarna över Atlanten och attackera försörjningsledningarna till Både Västeuropa, Japan och USA.
2. att skaffa sig militärstrategiska stödjepunkter runtom i världen i anslutning till viktiga farleder, bl.a. Röda havet, Persiska viken, Godahoppsudden och Malackasundet.
3. att skaffa sig pålitliga allierade och understödja regional expansionism, typ Vietnam, som ligger i linje med Sovjets krigsförberedelser.
4. att dölja sina verkliga avsikter genom en intensifierad fredspropaganda och genom att skapa splittring och motsättningar i särskilt Västeuropa, för att förbereda marken för ett framtida blixtkrig och understödja kapitulationistiska strömningar inom delar av den västeuropeiska imperialistiska bourgeoisin.

Den enda garantin mot ett tredje världskrig består i att den imperialistiska bourgeoisin i både Sovjet och USA störtas av proletariatet genom en socialistisk revolution. Förutsättningarna för att detta skall ske är emellertid små. Däremot är det möjligt att uppskjuta och förhindra ett konkret krigsutbrott. Detta kan bara ske genom att motståndet mot de båda supermakternas, särskilt Sovjets, krigsförberedelser växer i världsvid skala.

Så länge de båda supermakterna består, är ett tredje världskrig oundvikligt. Rivaliteten mellan dem är objektiv och oberoende av människors vilja. De båda supermakterna är tvingade att fullfölja en bestämd politik:

«Kriget är politikens fortsättning med andra medel. Alla krig är oskiljaktiga från de politiska system som alstrar dem. Den politik som en given stat, en given klass inom denna stat, har fört under en lång tid före kriget följs oundvikligen av samma klass under kriget – endast handlingssättet har förändrats.» (Lenin, Collected Works, band 24, sid. 400)

Den våldsamma upprustningen av Sovjet, den allt större andel av bruttonationalprodukten som anslås till militärbudgeten, representerar också en växande improduktiv investering som bara kan förränta sig genom att användas. Den långsiktiga tendensen inom den kapitalistiska och statskapitalistiska världsekonomin talar också för att det enda sättet att komma ur den nuvarande krisen består i att ställa om produktionen till krigsproduktion och förstöra produktionsapparaten genom ett allmänt krig.

Både ekonomierna i det västimperialistiska lägret och det socialimperialistiska lägret kommer att drabbas av växande problem i framtiden. Jämfört med den ekonomiska utvecklingstakten under både 60- och 70-talen kommer tillväxttakten under 80-talet att ytterligare sjunka, samtidigt med växande inflation (stagflation) och ökande arbetslöshet i hela det västimperialistiska lägret. Även om det naturligtvis finns säregenheter mellan det västimperialistiska och socialimperialistiska lägret talar alla prognoser entydigt om minskad tillväxttakt för Sovjet och dess vasallstater. Därtill kommer att det statskapitalistiska systemet – med något undantag – är ett ineffektivt ekonomiskt system, vars byråkratiska planering får allt svårare att klara folkförsörjningen. Ett klassiskt sätt att avleda uppmärksamheten från växande inhemska problem består just i att starta krig.

Det är omöjligt att förutsäga utbrottet av ett tredje världskrig. Det finns faktorer, som verkar för att påskynda ett krigsutbrott, och det finns faktorer, som tenderar att uppskjuta ett krigsutbrott. Dessutom kan inte supermakterna kontrollera händelseutvecklingen i stora delar av världen. Ett tredje världskrig kan utlösas av ett skeende, en utvecklingskedja, som ingendera av supermakterna ursprungligen initierat. Ett världskrig kan utlösas av ett pistolskott (Sarajevo) eller av att krigsanstiftaren missbedömt motståndarlägrets avsikter (Nazi-Tysklands angrepp på Polen och England-Frankrikes krigsförklaringar).

Det bästa sättet att både uppskjuta och vara förberedd inför ett tredje världskrig, består i att bygga ut det kommunistiska partiets och proletariatets positioner i klasskampen; att stödja de folk, nationer och stater, som redan befinner sig i främsta frontlinjen i kampen mot de båda supermakterna; förklara krigets orsaker och avslöja de båda supermakternas aggressiva planer och krigsförberedelser; samt systematiskt verka för att höja motståndsviljan och bekämpa både kapitulationism och pacifism.

Självfallet finns det ett aktivt, medvetet element i supermakternas rivalitet – annars vore politik överflödigt. Det är fråga om att supermakterna försöker förbereda sig inför den avgörande drabbningen, vinna allierade och skaffa sig styrkepositioner, att sträva efter att hitta rätt tidpunkt och rätt tillfälle.

Det är omöjligt att påstå att en viss politik, en viss händelsekedja, leder till vissa bestämda konsekvenser. Allt måste därför analyseras i sitt sammanhang. USA:s och NATO:s militära upprustning fram till 1985 behöver inte i och för sig leda till att ett krigsutbrott uppskjutes – den kan lika gärna leda till ett krigsutbrott, om de socialimperialistiska ledarna anser att de riskerar att förlora övertaget. På samma sätt kan en akut krissituation i hela Östeuropa – Polen mångfaldigt – både leda till att krigsrisker blir akut eller att krigsfaran minimeras.

Men den allmänna utvecklingstendensen är ökad krigsfara. Det är på sin plats med ökad vaksamhet, särskilt som ett förspel till ett tredje världskrig inte följer ett givet, exakt mönster.

Norden och Sverige – en viktig flank

Vid ett krig mellan supermakterna om Väst-Europa kommer Norden att utgöra den norra flanken. Norge, liksom kontrollen av Öresund, representerar primära angreppsmål för Sovjet. Det är helt nödvändigt för Sovjet att i händelse av ett angreppskrig mot Västeuropa ta Norge. Därifrån kan sedan förbindelserna från USA från Västeuropa attackeras och skäras av. På samma sätt är kontrollen av Öresund viktig för Sovjet för att underlätta föreningen av Ishavsflottan med den baltiska.

Sovjets största militärbas är också belägen i Murmansk, på Kolahalvön i Nordens omedelbara närhet. I gengäld tillhör både Norge och Danmark NATO. Sverige undgick att bli angripet och ockuperat under andra världskriget, bl.a. därför att Hitlertyskland inte ansåg det nödvändigt (malmleveranser och permittenttrafiken säkrades genom hot och påtryckningar). Men det är på intet sätt säkert att denna situation kommer att upprepa sig i händelse av ett tredje världskrig. Sovjet kan – i samband med ett blixtkrig mot Västeuropa – bedöma det som nödvändigt att ockupera delar av Sverige för att skaffa sig kontroll över Öresund och underlätta en snabb ockupation av Norge.

Det svenska monopolkapitalets traditionella politik i förhållande till imperialistiska stormakter, särskilt då motsättningarna mellan dessa skärps och utvecklas i riktning mot krig, består i att luta sig mot den för tillfället starkaste imperialistiska stormakten och i övrigt försöka manövrera mellan de imperialistiska stormakterna.

Sverige är en statsmonopolkapitalistisk, imperialistisk stat, vars statskick är den borgerliga demokratins. Detta faktum liksom historiska, ekonomiska, sociala och kulturella förbindelser med Västeuropa och USA, innebär att Sverige ingår i det västimperialistiska lägret och i praktiken är allierad med den ena supermakten, USA. Redan neutralitetspolitiken innebär dock ett visst manöverutrymme i politiskt avseende.

Den svenska krigsmakten har emellertid ett nära samarbete med NATO. Trots att Sverige har en relativt omfattande inhemsk vapenproduktion är många avancerade vapensystem avhängiga komponenter som enbart tillverkas i NATO-länder. Den inofficiella militära strategin utgår från att Sverige endast kan anfallas österifrån, d.v.s. från Sovjet, och att Sverige kan motstå en partiell sovjetisk attack högst en vecka – därefter behövs assistans från NATO. Den svenska krigsmaktens uppbyggnad förutsätter denna assistans från NATO och tar inte alls med i beräkningen möjligheten att denna assistans skulle utebli. Det enda alternativet i det läget tycks vara kapitulation.

Inom det svenska monopolkapitalet och bland samtliga de partier som värnar om kapitalismens fortbestånd i Sverige, finns både tendenser till försiktigt motstånd gentemot den farligaste supermakten, Sovjet, och anpassningstendenser. Huvudtendensen är dock försiktigt motstånd. Denna tendens finns representerad bland moderaterna, folkpartiet, centern och SAP. SAP är alltså i praktiken splittrat. VPK representerar en extremt försonlig strömning gentemot Sovjet utan att vara en ren agentur. APK och KPML(r) kan däremot karakteriseras som rena agenturer.

Den etablerade fredsrörelsen, som domineras av pacifistiska tongångar, utgår från en verklig önskan om fred hos breda folkskikt. Men, eftersom den inte utgår från en korrekt analys av verkligheten, inte förstår krigsfarans orsaker eller att våld måste mötas med våld tills dess att det reaktionära våldets orsaker undanröjts, riskerar den att bara spela Sovjet i händerna. De

öppet prosovjetiska krafterna inom fredsrörelsen har pressats tillbaka på grund av u-båtsaffären och militärkuppen i Polen.

Det försiktiga motståndet gentemot Sovjet paras med eftergifter. Detta visade sig både under ubåtsaffären, då den svenska regeringen underlät att äntra och tillfångata besättningen, och i samband med förhandlingarna om uppdelningen av Östersjön (där Sverige i praktiken gjort principiösa eftergifter).

Inom det svenska folket som helhet finns det utbredd insikt om att de båda supermakterna representerar förtryck, att de bedriver en våldsamt militär upprustning, som kan störta världen i ett nytt världskrig liksom att supermakterna understödjer och uppmuntrar lokala krig runtom i världen. Den nuvarande neutralitetspolitiken är starkt förankrad inom det svenska folket. Det finns också en utbredd vilja att militärt försvara den svenska nationen. Kapitulations- och eftergiftstendenser finns därför i första hand inom borgerskapet och i ledningarna inom dess partier. Samtidigt finns det småborgerliga, pacifistiska strömningar företrädda, särskilt bland ungdom, intellektuella och inom t.ex. SAP.

Kapitel 2

Klasskampens utveckling i Sverige

Sverige gick ur andra världskriget med en oförstörd produktionsapparat. Detta innebar i ett slag ett försprång för Sverige, särskilt framför krigshärjade länder eller länder, som hade varit tvungna att avsätta en stor del av BNP till krigsändamål. Detta ledde i sin tur till att det svenska monopolkapitalet kunde erövra extraandelar på världsmarknaden. Men de senaste 15 åren har andelen för den svenska exportindustrin oavbrutet sjunkit. Detta är en starkt bidragande orsak till den djupgående kris, i vilken den svenska statsmonopolkapitalismen befinner sig.

Samtidigt kännetecknas den internationella kapitalismen av idag av en allmän överproduktionskris, en stagnerande ekonomisk tillväxt med en stark inflationistisk utveckling. Under kapitalismen finns det bara två sätt att åtgärda en allmän överproduktionskris; fortsatta och intensifierade handelskrig, som enbart skjuter problemen framför sig, eller – ett världskrig.

Den första lösningen innebär att samtliga kapitalistiska stater försöker stärka sin ställning på världsmarknaden genom att exportera mer och importera mindre. Detta förutsätter att den inhemska efterfrågan minskas och att importen försvåras. Ett dylikt handelskrig kan bara omfördela marknadsandelarna i viss utsträckning, medan den allmänna överproduktionskrisen inte bara består utan t.o.m. förvärras.

Den andra lösningen – världskriget – innebär att skaffa sig framtida avsättningsmöjligheter genom att först i masskala förstöra stora delar av de befintliga produktionsresurserna och marknaderna.

Det svenska monopolkapitalet och dess stat måste alltså kasta sig i detta handelskrig. Detta är lagbundet, eftersom det är profitjakten som styr kapitalismen.

Idag har det svenska monopolkapitalet alltså bara en enda utväg. Det måste koncentrera kapitalet till de branscher, som förmår hävda sig i den internationella konkurrensen – de mest vinstrika. Detta fordrar ytterligare strukturrationaliseringar, ökad investeringsgrad och tillbakapressad löneandel. Samtidigt är naturligtvis det svenska monopolkapitalet inte det minsta nationellt sinnat: de investerar till största möjliga profit. Följaktligen ökar kapitalexporten, den legala såväl som den illegala, ständigt.

Men den svenska industrin är redan extremt exportinriktad – cirka 40 procent av industriproduktionen går på export (en av de högsta siffrorna inom OECD-blocket). Följaktligen är

den allmänna ekonomiska utvecklingen i Sverige i hög grad beroende av utvecklingen på världsmarknaden. Fortsatt satsning på exportindustrin innebär bara att problemen förvärras på sikt, eller för att citera följande sammanfattning:

«Kapitalistiska ekonomier med ett så stort utlandsberoende som Sverige karaktäriseras av en *grundläggande motsättning* som blir särskilt tydlig i internationella konjunkturedgångar. En återhållsam lönepolitik som upprätthåller exporttillväxten leder till en märkbar försvagning av industrins hemmamarknad medan en offensiv hemmamarknadsstimulerande lönepolitik medför en kraftig försämring av industrins prisrelationer till utlandet. Den förstnämnda beståndsdelen i det svenska dilemmat representeras av recessionen vid början av 70-talet och den sistnämnda av recessionen vid mitten av decenniet. Att den grundläggande konflikten förvärrats under 70-talet beror delvis på en rad 70-talsspecifika faktorer: en passiv ekonomisk politik, en offensiv (solidarisk) lönepolitik, ovanligt oförutsedda prisförändringar på världsmarknaden samt stora branschstrukturproblem p.g.a. ökad konkurrens från tredje världen. Huvudorsaken till lönsamhetskrisen är dock att den grundläggande motsättningen beskriven ovan blivit alltmer dominerande genom den stadiga ökningen i industrins utlandsberoende samt den branschstrukturella förskjutningen i 'arbetsintensiv' riktning. Den svenska industrin har därför inte kunnat undgå att drabbas hårt av de stagnationstendenser och ökade instabilitetsproblem som kännetecknat västekonomierna sedan mitten av 60-talet. Sveriges ökade utlandsberoende har också inneburit växande svarigheter att mildra det svenska dilemmat genom traditionell konjunkturpolitik i form av devalveringar och en expansiv finanspolitik.» («Häftet för kritiska studier», nr 1/82)

Denna satsning på exportindustrin, d.v.s. att «exportera sig ur krisen», genomförs mycket konsekvent av monopolkapitalet och dess stat. Den yttrar sig i nedläggning av icke-vinstgivande industrier, t.o.m. inom de traditionella basnäringarna såm stålindustri, varv och gruvor. Samtidigt understöds koncentrationen av produktionen till stora halv- och helstatliga bolag.

Följden blir ökad arbetslöshet – i januari månad 1982 låg arbetslösheten, dvs den officiellt registrerade arbetslösheten, på cirka 180.000. Framför allt drabbas arbetslösheten ungdomen och kvinnorna. Dessutom finns det en stor dold arbetslöshet i form av AMS, beredskapsarbeten och förtidspensionering.

Den svenska arbetarklassens reallönenivå har pressats tillbaka till 1974 års. LO:s centrala avtal har i själva verket varit en serie lönesänkingsavtal. Inflationen ligger på cirka 10 procent årligen. Priserna på mat och bostäder, den tyngsta posten för den genomsnittliga arbetarfamiljen, har ökat snabbare än priserna på övriga konsumtionsvaror, vilket innebär att standardsänkningen är större än vad reallöneutvecklingen anger. Skatter, taxor och andra avgifter slår allt hårdare mot det arbetande folket.

Men den svenska monopolkapitalismen befinner sig inte i närheten av ett omedelbart sammanbrott. Krisen är framför allt en kris för profiten, d.v.s en svårighet för monopolkapitalet att hitta vinstgivande investeringsobjekt. Det råder nämligen ingen egentlig brist på kapital: vissa uppskattningar anger t.o.m. att det finns ett kapital på cirka 50 miljarder kronor, som antingen är bundna till spekulationsobjekt eller helt enkelt vilande. Det allmänna talet om kris, som inte specificerar vari krisen består, liksom svångremspolitiken, tjänar syftet att minska proletariatets löneandel och standard samt överhuvudtaget att tränga tillbaka proletariatet. Inte heller skall det svenska monopolkapitalets förmåga att hitta nya profitabla verksamhetsgrenar, som i och för sig inte löser de grundläggande motsättningarna i ekonomin men som mycket väl kan mildra effekterna, underskattas.

Regeringspolitiken

Varje regering i ett kapitalistiskt samhälle tvingas underordna sig kapitalismens grundläggande lag: strävan efter största möjliga profit. Följaktligen utgår också samtliga partier, som värnar om det kapitalistiska systemets fortbestånd i Sverige, från nödvändigheten att värna om profitmaximeringen. De förespråkar alla med mindre variationer, samma grundläggande recept: Investeringsgraden i industrin måste öka, vinstnivån skall bibehållas och strukturrationaliseringarna måste fortsätta. Samtidigt propagerar de alla att den svenska arbetarklassen skall ta ansvar för kapitalismen och frivilligt dra åt svångremmen.

De olika borgerliga regeringarna motiverar sina sparplaner med det stora och växande statliga budgetunderskottet och utlandsskulden. De båda första sparplanerna inbringade 10 miljarder i minskade utgifter – den tredje förutsätts inbringa 12 miljarder. Den intensiva propagandan från både de borgerliga partierna och SAP vill ge sken av att Sverige är ett fullständigt särfall i detta avseende. Men faktum är att de flesta OECD-länderna har underskott i betalningsbalansen och en växande utlandsupplåning. Detta innebär att utlandsupplåningen används för att täcka underskottet i bytesbalansen, d.v.s. det förhållande att importen överstiger exporten. Det finns flera stater inom OECD-blocket som har ett större underskott i betalningsbalansen procentuellt i förhållande till bruttonationalprodukten än Sverige. Den internationella kapitalistiska ekonomin skulle braka samman, om inte de stater, som har ett stort export- och valutaöverskott, kan sätta dessa pengar i omlopp igen, d.v.s. låna ut pengarna eller investera dem utomlands.

Den omedelbara effekten av de olika borgerliga regeringarnas sparplaner är sänkt levnadsstandard för det arbetande folket. Detta är det enda påtagliga resultatet. De har inte löst några grundläggande problem för det svenska monopolkapitalet. Utlandsupplåningen och det statliga budgetunderskottet har endast minskat marginellt och investeringsgraden har endast ökat i mindre utsträckning. Sparplanerna måste därför i första hand ses som ett uttryck för en offensiv mot det arbetande folket. Detta bevisas också av att det fria, vilande kapitalet uppskattas till cirka 30 miljarder, att en omfattande kapitalflykt från Sverige tillåts liksom borgerskapets organiserade skattesmiteri (de icke-indrivna skatteskulderna uppgår till cirka 8 miljarder och skulle ha betalat två sparplaner).

De öppet borgerliga partierna vann regeringsmakten 1976, framför allt på grund av centerpartiets framgångar. Dessa i sin tur var ett resultat av en ohejdad löftespolitik i kärnkraftsfrågan, som straffade sig senare. Den första borgerliga samlingsregeringen sprack också på kärnkraftsfrågan och en minoritetsminister, som baserades på folkpartiet bildades. SAP lyckades inte återerövra regeringsmakten 1979 års val. De öppet borgerliga partierna vann återigen majoritet – den här gången gick moderaterna starkt framåt.

Moderaterna dominerade trepartiregeringen i kraft av sin storlek och konsekventa politik. De båda mittenpartierna var tvingade att spräcka trepartiregeringen för att hejda de vikande opinionssiffrorna. Förutsättningen för detta består i att profilera sig i ökad utsträckning gentemot moderaterna och hålla dörren öppen för ett framtida regeringssamarbete med SAP. Den formella anledningen blev skatteuppgörelsen med SAP. Men det är troligt att moderaterna – trots dessa manövrar från mittenpartiernas sida – kommer att gå ytterligare framåt.

En socialdemokratisk regering skulle ha fört *i huvudsak samma* politik som vilken som helst öppet borgerlig regering. Skillnaden mellan en socialdemokratisk och en öppet borgerlig regering består i att den förra tvingas söka stöd i första hand bland arbetarklassen för sin politik. Därför måste en socialdemokratisk regering motivera svångremspolitiken *med delvis andra argument*. SAP vill skapa en «bred social acceptans» för svångremspolitiken. Lockbetet heter löntagarfonder.

I utbyte mot ett inbillat inflytande i företagen via löntagarfonderna skall alltså lönearbetarna acceptera minskade realinkomster i framtiden. Men ytterst handlar det endast om att SAP vill stärka den svenska industrins konkurrenskraft genom att förstärka den kollektiva kapitalbildningen. Både de öppet borgerliga partierna är ense om att investeringsgraden i den svenska industrin måste öka – frågan är bara hur. SAP:s recept kan lika inte lösa problemen som de öppet borgerliga partiernas.

SAP hade hoppats att löntagarfondsfrågan skulle bli en motsvarighet till ATP-striden. Men SAP har redan förlorat ett val på löntagarfondsfrågan. Detta beror dels på en intensiv moteld från SAF och de öppet borgerliga partiernas sida, att SAP själva är splittrade och att SAP-ledningen har vacklat mellan olika alternativ.

Om SAP återtar regeringsmakten, så beror det knappast på löntagarfondsfrågan utan snarare på att marginalväljarna har tröttnat på splittringen mellan de öppet borgerliga partierna och accepterat SAP:s propaganda om att krisen i första hand beror på de öppet borgerliga regeringarna. Den absolut enda fördelen med en socialdemokratisk valseger vore att SAP kunde ikläda sig rollen av måltavla för den kämpande arbetarrörelsen genom att SAP återfår regeringsansvaret och inte längre kan skylla på de öppet borgerliga partierna. Men denna aspekt uppvägs av möjligheten för SAP att lägga sordin på den progressiva opinionen genom att hänvisa till risken att de öppet borgerliga partierna vinner tillbaka regeringsmakten.

Arbetarklassens kamp

Arbetarklassens *allmänna situation* under statsmonopolkapitalismen kännetecknas av att den befinner sig i en försvarsposition. Det är monopolkapitalet och dess stat, som befinner sig i ett strategiskt överläge, en strategisk offensiv, eftersom det äger den absoluta merparten av produktionsmedlen och kontrollerar statsapparaten. Den svenska arbetarklassen har aldrig befunnit sig på strategisk offensiv sedan den föddes i mitten av 1800-talet. Inte ens 1917, då situationen var i det närmaste revolutionär i Sverige, stod den svenska arbetarklassen inför möjligheten att gripa statsmakten genom en socialistisk revolution, upprätta proletariats diktatur och förstatliga de viktigaste produktionsmedlen, d.v.s. försätta sig själv i ett strategiskt överläge. Den viktigaste orsaken var att det saknades ett revolutionärt parti, som kunde leda arbetarklassen.

Därför bedriver arbetarklassen överhuvudtaget försvarskamp under kapitalismen. I lägen av högkonjunktur, då produktionen byggs ut och det uppstår brist på arbetskraft, d.v.s. efterfrågan på arbetskraft överstiger tillgången, kan arbetarklassen pressa upp lönerna både nominellt och reellt. Lönekampen underlättas naturligtvis ytterligare om det finns en stark fackföreningsrörelse. Men orsaken till att reallöneutvecklingen för den svenska arbetarklassen under 50- och 60-talet (i princip fram till 1967, då den för första gången bröts) var relativt kraftig, berodde inte på att den leddes av en stark fackföreningsrörelse. Detta berodde i första hand på att den svenska statsmonopolkapitalismen strax efter andra världskriget hade ett extremt fördelaktigt konkurrensläge på världsmarknaden, en snabb produktivitetsutveckling och att efterkrigstiden präglades av flera långvariga högkonjunkturer.

Myten om den permanenta arbetsfreden i Sverige slogs sönder av både hamnarbetarstrejken och gruvarbetarstrejken 1969-70. Under 70-talet skedde också ett allmänt uppsving för arbetarklassens kamp, som innebar ett brott i förhållande till den relativa stiltje, som rådde fram till hamnarbetarstrejken. Antalet strejker ökade, men även omfattningen av strejkerna. Skogsarbetarstrejken omfattade som mest 15000 strejkande. Även om strejkrörelsen mattades av något under andra halvan av 70-talet, så låg den dock betydligt högre än under både 50- och 60-talet.

De viktigaste strejkerna under andra halvan av 70-talet var Bil- och Traktorarbetarnas strejk och Öjebyarbetarnas strejk.

Den 15 juni 1978 påbörjade de 42 bilmekanikerna vid Bil- och Traktor i Boden sin strejk. Strejken upphörde i slutet av oktober. Därmed var denna strejk den längsta sedan metallstrejken 1945. De krav, som de strejkande reste vid kampens inledningsskede var en löneförhöjning med 2 kr per timme. Enigheten bland de strejkande var stor fram till början av oktober. Den 4:e oktober avskedade företagsledningen samtliga strejkande. Fackklubbens styrelse, som inte hade deltagit i strejken, sade upp sig som protest med avskedandena. Innan avskedet kom, hade de strejkande dömts två gånger i arbetsdomstolen till strejkböter, 400 respektive 200 kronor. Efter avskedet uppstod splittring, kampfronten bröts sönder av strejkbryteri och oordnade reträtter till arbetet.

Bil- och Traktor-arbetarnas strejk var den första konfrontationen med MBL:s anti-strejkdelar. Därför röntes deras kamp stor uppmärksamhet, vann ett brett, som emellertid främst yttrade sig i form av ett ekonomiskt, stöd. Men Bil- och Traktor-arbetarna begick, under inflytande av SKP-ledningen, flera allvarliga fel: dels underskattades avskedshotet allvarligt och inga förberedelser vidtogs – dels insåg de inte att huvuduppgiften för dem bestod i att genomföra en segerrik strejk utan utnyttjades som avantgarde i kampen för genomförandet av den socialdemokratiska riksdagsmotionen. Knytnäven skulle slås i två riktningar med påföljd att båda uppgifterna misslyckades.

Då Bil- och Traktor-arbetarna hotades med avsked, var bara ett av två alternativ möjligt: Antingen mobilisera bredast möjliga stöd bland den svenska arbetarklassen för att förhindra att de avskedades eller; genomföra en ordnad reträtt, d.v.s. återgå till arbetet.

Nästa arbetargrupp av betydelse, Öjebyarbetarna, som konfronterades med MBL:s anti-strejkdelar, hade på viktiga punkter dragit lärdom av Bil- och Traktor-arbetarnas misstag. För det första värderade de enheten inom sig själva mycket högt för att undvika splittring; för det andra diskuterade de på ett mycket tidigt stadium inställningen till avsked, och slutligen tvingade de Fabriks ledning – via hot om att annars gå till tingsrätten – att pröva avskeden i arbetsdomstolen.

Öjeby-arbetarna fick ingenting gratis i fråga om stöd och publicitet. De tvingades själva – men med stöd av stödskommittéer - att ”arbeta upp” både stöd och publicitet. Det politiska stöd, som bl.a. manifesterades i en undertecknarannons i Aftonbladet, var dock betydligt större än vad Bil- och Traktor-arbetarna fick. Avskedandena av Öjeby-arbetarna fick därför efterdyningar inom hela fackföreningsrörelsen. De reformistiska fackföreningsbyråkraterna lyckades dock oskadliggöra opinionen inom fackföreningsrörelsen genom att uttala sin «förståelse» men i övrigt ingenting göra.

Tidigare under 1980 hade Hamnarbetsförbundet varit ute i strejk. Denna strejk ledde heller inte till resultat, främst beroende på en inkompetent förbundsledning. Den attackerades på samfäll front av arbetsköpare och LO-ledning, polis användes mot strejkvakten och de ekonomiska förlusterna för monopolkapitalet var stora.

Det är också klart att grupper utanför LO, ex Svenska Driftspersonalförbundet genom Kabi-Vitrum-strejken, har visat större kampvillighet än tidigare. Strömningar, som pläderar för nya fackföreningar, tenderar också att växa.

Efter 1976 har arbetarklassens reallöner successivt minskat så att de 1981-82 är nere på 1974 års nivå. Samtidigt har det med största sannolikhet ägt rum en våldsam omfördelning d.v.s. arbetarklassens andel av nettonationalprodukten har oavbrutet minskat, medan borgerskapet och de övre skikten inom småborgerskapet har ökat sin andel. Detta styrks av den våldsamma kursstegringen på börsen i Stockholm, som t.o.m. slagit världsrekord, de officiella vinst-

siffrorna liksom att det är den enda tänkbara konsekvensen av spekulationsraseriet, skattesmiteriet och de improduktiva och dolda investeringarna i guld, silver etc.

Trots att monopolkapitalets reallönesänkningsoffensiv alltså pressat tillbaka arbetarklassen under andra halvan av 70-talet och i början av 80-talet har inte detta lett till någon nämnvärd offensiv från arbetarklassens sida. Tvärtom har det just skett en viss avmattning jämfört med första halvan av 70-talet. Vad beror detta på?

1. Arbetarklassen omfattar en rad illusioner av reformistiskt slag. En illusion som t.ex. att arbetarklassen måste ta ansvar för kapitalismen är mycket utbredd. Dessutom tror en stor del av arbetarklassen att det verkligen är de öppet borgerliga regeringarnas fel att krisen i Sverige har förvärrats. Den grundläggande orsaken till att den överväldigande majoriteten av arbetarklassen har dessa reformistiska illusioner är naturligtvis objektiv och materiell, d.v.s. att den svenska arbetarklassen åtnjuter en hög levnadsstandard internationellt sett fortfarande. Den känner inget tvingande behov av något annat samhällssystem helt enkelt.

2. SAP:s kontroll av fackföreningsrörelsen är mycket effektiv, både politiskt och organisatoriskt (d.v.s. främst den anti-demokratiska strukturen av fackföreningsrörelsen), och dominerar helt ner till klubbnivå. Det är endast inom vissa fackförbund som står utanför LO, inom vissa avdelningar, som t.ex. i Grafiska i Stockholm, och i en rad spridda klubbar, som emellertid representerar en minoritet, som denna kontroll saknas.

Dessutom tillämpar SAP/LO-ledningen en skicklig taktik, som nu senast under den s.k. storkonflikten, för att ta gadden ur, eller avleda kampen, all självständig kamp. Reformisternas grundläggande linje under den s.k. storkonflikten bestod i att posera som kampvilliga, men i realiteten trötta ut arbetarklassen och göra den ekonomiskt sårbar genom att tömma strejkfonder till ingen nytta, liksom att splittra olika arbetargrupper. Kort sagt att visa att strejk, inte ens en storstrejk, lönade sig.

3. Den anti-fackliga lagstiftningen, numera sammanfattad i Medbestämmandelagen, har dels fungerat som en morot och dels som en piska. Morotens funktion har varit att skapa illusioner om «medinflytande», och det har tagit tid för större delen av arbetarklassen att inse att MBL:s rena klassarbetsdel inte var «århundradets arbetslivsreform». Piskan utgörs av antistrejkdelen, d.v.s. solidaritetsförbudet, de obegränsade strejkböterna och avskedsvapnet. Framför allt det sistnämnda har varit effektivt i kampen mot mindre arbetargrupper. Samtliga arbetargrupper som hotats av avsked eller avskedats, har hittills tvingats till reträtt. Det enda undantaget är de tre avskedade strejkledarna på Uddevallavarvet 1980, som tack vare ett massivt stöd bland de övriga 5000 arbetarna återfick sina anställningar. Tendensen att avskeda enstaka «uppviglare» från olika arbetsplatser har också tenderat att öka.

4. Faktum är också att arbetarklassens majoritet har haft vissa marginaler, d.v.s. kunnat dra åt svångremmen några håll, på grund av sitt relativt höga löneläge. Därför har de kunnat knappa in på sin konsumtion. Detta är ytterligare en förklaring till varför reallönesänkningsoffensiven inte framtvängt större protester bland den svenska arbetarklassen. Men det finns naturligtvis en tröskel, en punkt, som inte kommer att kunna överskridas, utan där arbetarklassen kommer att slå tillbaka, därtill nödd och tvungen. Denna punkt är både objektivt och subjektivt betingad.

5. Sönderfallet av den marxist-leninistiska rörelsen i Sverige är ytterligare en delförklaring. Den anti-imperialistiska rörelsen, som föddes i mitten av 60-talet, och det framväxande KFML bidrog naturligtvis i viss utsträckning till utbrottet av både hamnarbetarstrejken och gruvarbetarstrejken. KFML/SKP:s fackliga politik, som den dels utformades i vissa huvudparoller, typ «Gör facket till en kamporganisation! Enhet på klasskampens grund!», «Inga avtal utan omröstning!», liksom olika kampanjer både i avtalsrörelserna och exempelvis i

fråga om arbetsmiljön, hade naturligtvis en radikaliserande verkan på grupper av klassmedvetna arbetare.

Det organiserade stödarbetet, som kom till uttryck i både gruvarbetarstrejken, men framförallt under skogsarbetarstrejken, innebar att varje betydelsefull strejk kunde räkna med ett organiserat bistånd. Det förhållande att SKP fallit ihop och handlingsförlamats, medan SKA på grund av sin svaga numerär ännu har långt kvar till exempelvis SKP:s arbetskaper av år 1975 (under skogsarbetarstrejken) har avgjort betydelse.

3. Hyreskampen

Hyran är proletariatets största enskilda utgiftspost. Hyreskampen är vid sidan av lönekampen den viktigaste delkampen för förbättrad levnadsstandard och reallöneskydd. Hyreskampen är en ekonomisk försvarskamp som riktar sig mot bank- och fastighetskapital och mot stat och kommun.

Hyreskampen fick ett kraftigt uppsving under senare delen av 70-talet och kulminerade 1977-78. Under de åren var den reformistiska ledningen i Hyresgästföreningen ordentligt skakad. Namninsamlingar gav tiotusentals underskrifter, demonstrationer samlade tusentals deltagare och maskningsaktioner genomfördes på flera orter. Dessutom antogs motioner och uttalanden med krav på hyresstopp på årsmöten i dryga trettioåret hyresgästavdelningar. Ett antal starka «basområden» en kamplinje i hyresgästföreningar var exempelvis Örebro, Södra Järva, Sollentuna och Mariestad.

Utan SKP:s ledning av hyreskampen hade den inte utvecklats som den gjorde. SKP hade under den perioden en avgörande betydelse för att utlösa, organisera och vägleda massrörelsen i bostadsområdena. Genom rörelsens styrka tvingades revisionisterna och allmänvästern i hyresgästföreningsrörelsen att ingå en halvhjärtad allians med marxist-leninisterna, en slags hyresopposition. I den ständiga linjekampen inom hyresgästföreningsrörelsen strävade revisionisterna framför allt efter att leda in kampen på harmlösa krav på statligt stöd.

De reformistiska ledarna i hyresgästföreningen svarade på hyreskampens uppsving med uteslutningar och andra byråkratiska knep. De satsade ännu hårdare på toppstyrning, och de lokala avdelningarnas självständighet kringkars alltmer. Men det var inte reformisterna som satte stopp på rörelsens utveckling. Svaret kan i stället sökas hos SKP, som var rörelsens motor. Under 1978 märktes en allt tydligare tendens hos SKP:s partistyrelse att vilja ändra på den strategiska synen på hyreskampen: De ville omvandla den taktiska hyresstoppsparollen till ett långsiktigt krav, och de accepterade också i praktiken «begränsade» hyreshöjningar. I och med SKP:s totala urartning följde också som ett brev på posten hyresoppositionens sönderfall. Åren 1980-81 var hyreskampen ytterst begränsad, även om det t.ex. på Södra Järva genomfördes en välorganiserad hyresmaskning med 600 deltagare i december 1980.

Idag har VPK och SKP intagit en vänlig pådrivarroll gentemot reformisterna inom hyresgästföreningsrörelsen och skyller hyreshöjningarna på den öppet borgerliga regeringen. De andas inte ens en stavelse om hyresgästledningens svek. SKA är idag den enda politiska organisation som kan ta ledningen i kampen mot hyresutplundringen. De allmänna principer som låg till grund för SKP:s hyresarbete under de framgångsrika åren är alltså giltiga.

4. Den sociala nedrustningen

Den offentliga sektorn kan sägas producera varor och tjänster för följande syften:

- bygga upp och tillhandahålla en infrastruktur, t.ex. kommunikationer, post, tele osv. som är nödvändig för att både samhället och den privata sektorn skall kunna fungera.

- för samhället nödvändig produktion, där lönsamheten f.n. är låg, exempelvis gruv-, stål- och varvsindustri. I andra ekonomiska tider, då dessa branscher och företag är vinstgivande, kan de återföras till den privata sektorn.
- den borgerliga statsapparaten, polis, SÄPO, domstolsväsende och militärapparat samt statlig, landstings- och kommunal administration.
- reproduktion och utbildning av arbetskraft liksom att ta hand om den utsorterade arbetskraften.

Dagens besparingsdiskussioner gäller anbart det sistnämnda området. De socialpolitiska reformerna är till allra största delen eftergifter för arbetarklassens kamp och krav. Idag är det politiska läget sådant att dessa eftergifter inte längre behöver göras. En mobiliserad arbetarklass försöker bourgeoisin «mätta» med reformer – en icke mobiliserad arbetarklass behöver inte bourgeoisin försöka «mätta».

Det s.k. välfärds-Sverige har varit resultatet av en rad historiska tillfälligheter (som exempelvis att Sverige har undgått två världskrig), en gynnsam konkurrenssituation med avseende på Europa i fråga om järn-, stål- och verkstadsindustri liksom skogsindustri, som gällt ända sedan mitten av 1800-talet. Detta har under de senaste hundra åren gett upphov till en stadig ekonomisk utveckling, som först bröts det senaste decenniet. Denna ekonomiska utveckling skapade utrymme för de socialpolitiska reformerna – bourgeoisin hade «råd» med dem.

När idag den svenska kapitalismen drabbats av en kris finns det ingen gräns för sociala försämringar. Monopolborgerskapet ser primärt till vinsten och konkurrensläget. Den sociala nedrustningen kommer att fortsätta – de lönsamma delarna (viss sjukvård, barntillsyn) kommer att privatiseras till dess att arbetarklassen genom organiserad kamp sätter stopp för denna utveckling. Det går inte att räkna med någon anständighet från monopolborgerskapet och dess stats sida.

Den sociala nedrustningen sker genom direkta riksdagsbeslut, som t.ex. införandet av karensdagarna; vidare genom indragning av statliga bidrag till kommunerna och genom begränsningar av den tillåtna kommunala utgiftsökningen. Nedrustningen sker öppet, då man tror att man klarar av protesterna, och dolt genom att t.ex. tjänster inte återbesätts, vikarier inte förordnas, genom försämring av mat på institutioner o.s.v. Smygvägen kan viktiga reformer avskaffas utan att någon egentligen fattat beslutet. Ingen är ansvarig – ingen kan hängas.

I de kommunala sparplanernas spår kommer en växande skara byråkrater, som har till uppgift att rationalisera bort så mycket som möjligt – utom sig själva. Personal- och planeringsavdelningarna sväller, medan vårdbiträden, barnskötare etc. bortrationaliseras. Givetvis sparas det på sådant som riktar sig till de svagaste grupperna, barn, ungdomar och kvinnor. Kvinnorna förlorar i dubbel bemärkelse. Det är de som blir arbetslösa genom att jobb försvinner, och det är de som främst förlorar på besparingarna i barntillsynen. Men förmodligen är det ungdomen, särskilt de unga flickorna, som är de stora förlorarna. Vårdsektorn har hittills gett många ungdomar jobb. Nu är det tvärtom.

5. Miljörörelsen

Före 1974 arbetade marxist-leninisterna i olika alternativ och miljörörelser, exempelvis byalagsrörelsen, «Alternativ Stad», aktivitet inför FN:s miljövårdskonferens etc. Situationen förändrades i samband med 1974, då miljörörelsen lanserade teorier om lokalsamhällen, som angreps av SKP. Detta var inledningen till en linje som inte tog miljöfrågorna på allvar och som slog onyanserat på miljörörelsen. Samtidigt fick inte denna inställning hegemoni förrän 1977-78 i SKP – fram till dess pågick kamp mellan de olika inställningarna inom SKP. Både den felaktiga strömningen och det faktum att SKP inte var enigt ledde till att SKP hamnade

vid sidan av miljö rörelsen, även om det fanns partikader som arbetade inom den. I praktiken bortsåg dock SKP från att det rörde sig om en djupt förankrad folklig miljö känsla, en protest mot skövling av natur och djur och ett slöseri med resurser och att kampen fortfarande var riktad mot monopolkapitalet.

SKP:s partistyrelse tog hösten 1976 ställning mot all vidare utbyggnad av kärnkraften. Men denna linje undergrävdes av den nya högerlinjen, framför allt i Gnistan, och på valkonferensen gick likvidatorerna i SKP:s partistyrelse öppet emot kravet på «Nej till kärnkraft!» och fick majoritet för sin linje. Harrisburg-olyckan ledde dock till en kovändning av opportunistiska skäl från SKP-ledningens sida. Den beslöt att ge linje 3 ett formellt stöd, samtidigt som den en lång tid tillät propaganda för linje 1 och 2 i både Gnistan och MF.

Miljö rörelsen har varit en av de viktigaste progressiva frontrörelserna under perioden från 1976. Den ledande kraften i denna rörelse har Miljöförbundet varit. Miljöförbundet drev länge kampen i miljöfrågorna på ett bra sätt, och miljö rörelsens inflytande i samhället ökade. Det största beviset för detta ökade inflytande var kampanjen för att framtvinga en folkomröstning om kärnkraften. Visserligen bidrog också Harrisburg-olyckan till detta, men den viktigaste kraften var namninsamlingskampanjen för en folkomröstning.

Folkkampanjen mot kärnkraft blev en verklig folkrörelse – den aktiverade tiotusentals människor som tidigare inte varit aktiva i någon politisk fråga. Tyvärr medförde folkomröstningsresultatet att de flesta av dessa åter passiviserades. Misslyckandet i folkomröstningen måste till en del skyllas på Folkkampanjens ledning, t.ex. att de i kampanjens slutskede till mycket stor del inriktade sig på känslomässig och till viss del överdriven propaganda. Men huvudorsaken till misslyckandet måste ändå sökas i socialdemokraternas starka grepp över arbetarklassen. Med den geniala idén att dela upp jaxidan i två linjer lyckades SAP undvika en formell sammanblandning med moderaterna. Därmed var det lättare att vinna arbetarklassens stöd med hjälp av den traditionella lojaliteten och förtroendet för SAP. Än en gång lyckades SAP rädda kapitalistklassen från en obehaglig utveckling.

På många håll ledde kampanjen för Nej till Kärnkraft, trots det dåliga resultatet i folkomröstningen, ändå till ett kraftigt uppsving för den lokala miljö rörelsen.

Mer diffusa och «flummiga» idéer har senare gjort sig gällande inom delar av miljö rörelsen, som bl.a. tenderar att sluta sig inne i en mindre krets och försöka ändra sin situation privat istället för att bedriva en offensiv kamp för att bilda opinion mot miljö förstörelsen.

Miljö rörelsen i dess egenskap av en rörelse som sätter kampen i miljöfrågorna i främsta rummet, håller på att luckras upp. Det första uttrycket för denna tendens var bildandet av Miljöpartiet, som är ett nytt försök att dra partipolitisk nytta av engagemanget i miljöfrågorna. Nyligen har också Miljötidningen lagts ned, och den nya tidningen «Veckans Eko» ges ut av Miljöförbundet, Folkkampanjen mot kärnkraft, Jordens vänner, Framtiden i våra händer och Svenska freds- och skiljedomsföreningen. Därmed är risken stor att de rena miljöfrågorna kommer bort och att den styrka som ligger i att tvärpolitiskt kunna driva miljöfrågorna försvinner på grund av den mängd organisationer med skilda stånd- och utgångspunkter som ska samsas i denna tidning.

Linjen att slå ihop miljö rörelsen med freds- och andra rörelser till en enda «alternativrörelse», kan i och för sig vara förståelig utifrån viljan att uppnå styrka genom att gå samman. Men i sak måste det betraktas som en dålig utveckling, eftersom den leder till ett sammelsurium av felaktiga och riktiga ståndpunkter i diverse frågor, liksom att miljö kampen kommer bort i en allmän «alternativitet» i allehanda frågor. Denna utveckling har redan gått ut över vissa

viktiga miljökrav, framför allt kravet «Stoppa förurning!», som inte alls förs fram lika aktivt som tidigare.

6. Kvinnokampen

Under 1960-75 ökade antalet förvärvsarbetande kvinnor språngartat. Men under 70-talets senare hälft har antalet sjunkit. Skillnaden i officiella arbetslöshetssiffror mellan könen ökar. Bland kvinnorna i åldrarna 16-19 år var arbetslösheten 1978 dubbelt så hög som för män i samma ålder. Dessutom finns det en stor dold arbetslöshet.

Trots att andelen förvärvsarbetande kvinnor kraftigt ökade under denna period, återfinns de fortfarande i en liten grupp kvinnoyrken. Dessa är sjuk- och hälsovård, undervisning, restaurang, textilindustri och handel. En stor del av dessa näringsgrenar är konjunkturkänsliga. Därför drabbas proletariatets kvinnor väldigt hårt av krisens verkningar.

Kvinnorna ska nu tillbaka till hemmen. Daghems- och fritidshemsutbyggnaden har avstannat, och taxorna höjs fortlöpande. Samtidigt angrips rätten till fri abort. Även den kvinnofientliga ideologin förstärks. Pornografin blir allt råare och mer våldsbetonad. Prostitutionen ökar – filmer som frossar i kvinnoemisshandel och våldtäkter visas på biografier och video.

Samtidigt finns det en rörelse: Sedan mitten av 70-talet har allt fler kvinnor tagit upp kampen. Det gäller t.ex. städerske- och sömmerskestrejker, daghemsaktioner, kamp för bättre arbetsförhållanden på sjukhusen och kamp mot nedläggningen av kvinnoindustrier.

Den organiserade kvinnorörelsen sönderfaller i följande delar: De olika riksdagspartiernas kvinnoförbund, vilka snarast är stödtrupper till respektive parti. För det andra i fristående borgerliga och småborgerliga feministiska organisationer. Slutligen i en proletär kvinnorörelse, varav t.ex. Kvinnofronten är en del.

För den proletära kvinnorörelsen representeras huvudfaran av de borgerliga arbetarpartiernas kvinnoförbund och den småborgerliga feminismen. Feminismen är särskilt farlig, eftersom en proletär kvinnorörelse själv kan göra feministiska fel. Feminismen hävdar att grunden till kvinnoförtrycket är att kvinnan är ekonomiskt beroende av mannen. Den framhäver vidare kvinnoförtrycket som något som slår igenom alla klasser och därför är fristående från klasskampen. Feminismen är en farlig avledare av kvinnokampen, inte minst därför att den spelar på de känslor av personligt förtryck och tillfälligt manshat som alla kvinnor troligen känner någon gång. Grupp 8 har varit en typisk företrädare för den småborgerliga feminismen.

Den marxist-leninistiska rörelsen i Sverige hade länge saknat en handlingslinje i kvinnofrågan. Först 1977 tog SKP:s partiledning en resolution i kvinnofrågan, vilken slog fast behovet av en proletär kvinnorörelse. Det var först i och med att marxist-leninisterna tog sig an uppgiften att bygga en proletär kvinnorörelse som detta arbete i praktiken kunde inledas. Kvinnofronten representerar, trots sin nuvarande litenhet, motorn i en framväxande bred proletär kvinnorörelse.

7. Ungdomskampen

Ungdomsrörelsens utveckling är avhängig vilken linje som befinner sig i hegemoni. När kamplinjen varit stark och dominerande har också aktiviteten och tron på förändringar varit stor. Där reformisternas linje varit dominerande har å andra sidan aktiviteten dött ut och pessimismen spritt sig.

Soldatkampen

Höjdpunkten för soldatkampen var strax före andra kongressen under kampanjen för ”1900 kronor till muck!». Efter att kravet gick igenom -75 ställdes frågan om organisering av soldaterna i självständiga fackföreningar. Från att ha varit väldigt spontan började kampen övergå i bättre organiserade former. Efter att självständiga soldatfack bildats, först inom flottan och sedan på landbacken i Stockholm, Boden och Västerås, uppkom behov av ett nationellt soldatfackförbund. I detta läge var den reformistiska/ parlamentariska linjen till stor del utan inflytande bland soldaterna. Förbättringar ute på förbanden och genomförandet av 1000 kr vid muck hade ganska resolut visat att det var genom soldaternas egen kamp som segrarna vanns. Det var ganska förståeligt att SSU:arna och KU:arna såg «maoister» i alla de soldatfackliga kämpar som helt dominerade på de s.k. «värnpliktsriksdagarna».

Men en sekteristisk linje uppstod. Denna satte de fackliga kraven och frågan om försvaret av nationen i ett motsatsförhållande till varandra. Det mest extrema fallet var cykeltolkningsdebatten, där SKP/RU/MLK försvarade den ibland helt livsfarliga cykeltolknningen. Reformisterna, som inte hade vågat angripa den fackliga linjen i allmänhet, fick här en möjlighet att splittra de soldatfackliga kämparna (1977 åker t.ex. alla SKP:are ur Vpl-Ag). Fram till 1978-79 fortsätter det att bildas fack på förbanden. Det bildas en central arbetsgrupp för bildandet av ett nationellt soldatfackförbund, men samtidigt med SKP:s urartning förloras ledningen och initiativet till reformisterna. Därmed dör soldatkampen sakteliga ut, och idag råder stiltje bland soldaterna.

Arbetslöshetskampen

1977 nådde ungdomsarbetslösheten nya höjder. På många orter i landet bildades lokala ungdomsarbetslöshetskommittéer (UAK). 1978-79 fanns det drygt tjugo sådana kommittéer över hela landet och ganska stor aktivitet på många orter. En höjdpunkt var 1978, då Norrbottenmarschen samlade 4000 deltagare i en demonstration i Luleå. En Norrbottenstidning skrev att «Röd Ungdom fått länets ungdom på fötter». Marschen anordnades i hård kamp mot socialdemokratin och SSU-distriktet i Norrbotten lyckades skämma ut sig ordentligt genom att inte stödja den demonstrationen. Något senare anordnades en liknande demonstration på Gotland, också denna under angrepp från SAP. Ett par år senare har alla UAK, på något undantag när, dött ut. Samtidigt är ungdomsarbetslösheten högre än någonsin tidigare.

Elevkampen

Ett undantag från den allmänna utvecklingen i ungdomskampen är yrkesskolorna, där VRF organiserat vårdeleverna och YRF organiserat de övriga yrkes eleverna. Sedan YRF:s bildande 1978 har aktiviteten bland yrkes eleverna ökat. En höjdpunkt var strejkerna för praktiklön, vilka kulminerade 1981, då 3000 elever över hela landet strejkade och demonstrerade. I Stockholm hölls ett strejkmöte i Folkets Hus, där 900 bygg- och kontorselever deltog. Året innan ockuperade 700 byggelever Byggmästarföreningens Hus i Stockholm för att tvinga BF:s VD att ta emot en delegation. Denna kamp har betraktats som ett hot av både SAP och Byggnads. LO skickade t.ex. ut ett direktiv 1978 som förbjöd de lokala fackföreningarna att samarbeta med YRF.

Praktiklönekampen har idag drabbats av en nedgång, fr.a. beroende på den höga arbetslösheten inom byggbranschen, men även beroende på problem i YRF. Kampen för yrkes elevernas självständiga organisering har också bekämpats av reformisterna och revisionisterna i Elevförbundets ledning.

8. Kampen mot narkotika och droger

Sverige har under de senaste åren följt samma utveckling som andra länder i Västeuropa och som USA. Den ekonomiska krisen och det hotfulla världsläget skapar rädsla, uppgivenhet och benägenhet att söka tröst och lindring i olika typer av flyktalternativ. Bruket av droger är en av dessa flyktvägar, och en ökad tillgång på droger och ett växande socialt accepterande av fr.a. cannabis (hasch och marijuana) hjälper till att förstärka och cementera den uppgivenhet och passivitet som redan är ett tillräckligt stort problem – särskilt bland ungdomen.

Även om läget i Sverige är oroande, fr.a. när det gäller det växande bruket av hasch – både bland ungdomar som lever under dåliga levnadsvillkor och i socialt etablerade kretsar – så skiljer sig läget i Sverige från läget i många andra länder. I Sverige finns det ett starkt och delvis organiserat folkligt motstånd mot droger och ingen organiserad rörelse för att avkriminalisera eller legalisera cannabis.

Fronten i kampen mot droger rymmer mycket av den förvirring och de överslag som finns i den politiska kampen för övrigt i Sverige. Det finns både tendenser till frasadikalism, som är kopplad till liberalistiska ställningstaganden, och till illusionspolitik i synen på statens vilja och förmåga att slå mot droghanteringen, som i sin tur är kopplad till en allmän avpolitisering av den drogpolitiska kampen.

Men det finns utan tvivel större motsättningar i den ideologiska kampen inom fronten än vad som finns i det praktiska arbetet och synen på hur konkreta frågor skall behandlas. Kommunisterna måste verka inom fronten genom att utveckla den ideologiska kampen och samtidigt verka för en ökad organisatorisk enhet i den folkliga kampen mot droger och missbruk.

När det gäller kampen mot droger finns motsatta tendenser. Dels en ökad liberalism, en försvagad social kontroll och ett ökande socialt accepterande av missbruk och av trasproletära ideal, vilket skapar en allt sämre beredskap inom det arbetande folket när det gäller att stå emot den spekulation i pornografi, dekadenta ideal och droghantering som växt fram i Sverige. Men det finns också den viktiga tendensen till motstånd och organisering i kampen mot utslagning och droger.

9. Kampen inom överbyggnaden

De motsättningar som idag präglar vänstern i allmänhet och den marxist-leninistiska rörelsen i synnerhet, präglar också kampen inom överbyggnaden. Inom kulturkampen finns, liksom på andra områden, tendensen att kasta allt det man tidigare förespråkade överbord. Flykten till det privata, till navelskåderiet, sträcker sig idag långt in i de led av författare, konstnärer och musiker som bara för några år sedan sade sig stå för helt andra värderingar. Det finns en allmän avpolitisering av kulturlivet i Sverige, vilket passar makthavarna som handen i handsken i tider då kulturens villkor görs allt knappare.

Under de senaste fem åren har en relativt stark och folklig progressiv kulturrörelse gött över styr. Förlag, bokhandlar, skivbolag läggs ner, och många som tidigare var förgrundsgestalter inom denna rörelse «gör upp med sitt förflutna» och sluter upp bakom SAP:s fanor.

Den ekonomiska krisen märks inte minst tydligt inom kampen inom överbyggnaden. Förvirringen är stor, och de som ställer sig uppgiften att försvara och vidareutveckla marxism-leninismen, har inte förmått utveckla någon klar analys av vad som händer inom överbyggnaden. Helt klart är emellertid att bourgeoisin har flyttat fram sina positioner och idag har fullständig hegemoni över de viktigaste opinionsbildande kanalerna i Sverige. I detta sammanhang är det särskilt viktigt att peka på ett nytt skikt inom bourgeoisin som är särskilt betydelsefullt när det gäller kampen inom överbyggnaden. Det handlar om en ny generation

byråkrater med fast förankring i statsapparaten och i de borgerliga arbetarpartierna. Kommunisternas analys av detta skikt och av dess funktion i legitimeringen av 80-talets kapitalistiska Sverige är ännu outvecklad, och därmed också kommunisternas förståelse för hur den borgerliga ideologin idag ser ut bristfällig. Ett viktigt arbete för kommunisterna under den närmsta tiden är att skapa förståelse för de nya tendenserna i den borgerliga ideologin och avtäckta mekanismerna inom den överbyggnad som gör kapitalets krispolitik möjlig.

Kapitel 3

Den marxist-leninistiska rörelsens utveckling – internationellt och i Sverige

Eftersom ett kommunistiskt parti för andra gången i Sverige har urartat, kan det vara på sin plats att gå tillbaka till rörelsens ursprung och förhistoria. Finns det svagheter och brister som så att säga varit «med från starten»?

Det brukar sägas att den nya marxist-leninistiska rörelsen i Sverige återuppstod i och med KFML:s bildande 1967. Detta är en sanning med stora modifikationer. I själva verket uppstod den med SKA:s (Sveriges Kommunistiska Arbetarförbunds) bildande 1956. Faktum är att då den moderna revisionismen tog makten i SUKP fanns det redan en marxist-leninistisk strömning i Sverige, som leddes av Set Persson, och som bestod av medlemmar som antingen uteslutits eller frivilligt utträtt ur SKP. Set Persson och SKA gjorde en självständig analys av den moderna revisionismen och var de första i världen som offentligt angrep Chrustjjevs revidering av marxismen-leninismen.

SKA utgav skriften »Revolt» och ägnade sig i huvudsak åt propagandistisk verksamhet. SKA kämpade också i motvind; Läget inom arbetarklassen var inte särskilt bra, eftersom de oavbrutna högkonjunkturerna gjorde det möjligt för det svenska monopolkapitalet att höja reallönerna för arbetarklassen under hela 50-talet. Dessutom åtnjöt SUKP och Sovjet fortfarande stor prestige bland SKP:s medlemmar och sympatisörer, och motsättningarna mellan SUKP och KKP blev heller inte offentligt kända förrän efter 1960. Sedan Set Persson dött 1960 stagnerade SKA och förvandlades till en sekt, trots att SKA lyckades ge ut »Revolt» till 1964-65. De kvarvarande medlemmarna, ett tjugotal, anslöt sig till KFML i samband med dess bildande. Det är typiskt att erfarenheterna från SKA, positiva såväl som negativa, inte gjordes allmänt kända av KFML:s ledning (beroende på att den ville hålla vissa förgrundsfigurer om ryggen). Det var först VUF/MLK, som började sprida erfarenheterna från SKA.

Den direkta föregångaren till KFML var de Marxistiska Sällskapen. Men den kader som bildade KFML 1967 kom från fyra källor sammanlagt: 1) Marxistiska Sällskapen; 2) Clarté; 3) DFIG och 4) SKA. Det var Marxistiska Sällskapen som initierade Marxistiskt Forum, den teoretiska tidskriften. Inspirationskällan till kampen inom det dåvarande SKP och gentemot VPK:s moderna revisionism hämtades i väsentlig utsträckning från KKP:s kamp mot den moderna revisionism, som blev offentlig 1960-61. KKP:s polemik, vilken nådde sin höjdpunkt i form av »Den stora polemiken», var inte bara korrekt utan bitvis också genial. Från första början blev det fråga om att ställa KKP:s ideologiska och politiska linje i sin helhet – senare åtföljt av AAP – gentemot SUKP:s politik. Det var i mycket liten utsträckning fråga om att självständigt utveckla en grundläggande kritik mot den moderna revisionismens ideologisk-teoretiska grundvalar. Det var i hög grad fråga om att försvara, förklara och vidareutveckla KKP:s principiella ståndpunkter. Självfallet kunde inte dessa tas som utgångspunkt för den aktuella och konkreta kritiken av VPK eller för att utarbeta en handlingslinje för svenska förhållanden och klasskampen i Sverige.

Samtidigt fanns det klara tendenser till grundhet i fråga om den teoretiska polemiken gentemot VPK. Detta berodde bl.a. på att KFML:s ledning inte ville se kontinuiteten från SKA, vilket föranledde teorin att VPK slutgiltigt urartade 1967. Denna urartning var i det läget i allra högsta grad formell – i realiteten urartade SKP/VPK redan 1953, då revisionisterna, anförda av Hilding Hagberg, tog makten.

Dessutom koncentrerade sig polemiken på VPK:s praktiska handlande i stället för att ägna VPK:s grundläggande strategi, dvs. inställningen till revolutionen, staten och reformismen minst lika stor uppmärksamhet. När VPK senare under 1972-73 i ord gjorde en rad progressiva ställningstaganden, visade, det sig också att polemiken vilade på lösan sand; och Enad Vänster-linjen var given.

Detta utgångsläge för den marxist-leninistiska rörelsen i Sverige, liksom på många andra håll i världen, att osjälvständigt vidarebefordra KKP:s principiella ståndpunkter, utvecklades mycket snabbt därefter att Kina och Albanien försvarades i «vått och torrt». De fick funktionen av rörelsens Mekka. De socialistiska länderna Kina och Albanien var felfria per definition. Det, som eventuellt skulle ha kunnat kritiserats eller föranleda oenighet, förklarades bort, till exempel med att det var länder som var «före detta feodalkapitalistiska och fortfarande underutvecklade». Det fördes överhuvudtaget aldrig någon självständig diskussion om socialismen, dess historiska erfarenheter, positiva som negativa liksom heller inte hur ett socialistiskt Sverige skulle se ut med utgångspunkt från en dylik diskussion liksom från de säregna politiska och ekonomiska förhållandena i Sverige. Dåliga tendenser från Kominterns historia har också spelat in som till exempel auktoritetstro och odemokratiska metoder.

1. Ett inledande uppsving

Men den unga marxist-leninistiska rörelsen genomgick icke desto mindre ett snabbt inledande uppsving. Detta berodde på flera faktorer i sin tur:

1. Det växte fram en anti-imperialistisk rörelse i hela den västimperialistiska världen, som framför allt slog igenom bland ungdomsskikten, som alltid kännetecknas av rörlighet och mottaglighet för nya idéer. Denna rörelse var i sin tur föranledd av USA:s angreppskrig i Indokina. I själva verket var USA redan en supermakt på nedgång i slutet på 60-talet och kunde därför inte hålla till exempel sina västeuropeiska allierade i samma fasta tyglar som under det så kallade kalla kriget. Opinionen i hela världen växte mot detta angreppskrig. Eftersom DFFG hade en riktig huvudlinje, utvecklades också DFFG framgångsrikt och tjänstgjorde som en utomordentligt viktig rekryteringskälla för den svenska marxist-leninistiska rörelsen.

2. Den unga marxist-leninistiska rörelsen inspirerades inte bara av den stora polemiken mellan KKP och SUKP utan den kunde också framställa kulturrevolutionen som det medel med vilket urartningen av ett socialistiskt land kunde förhindras. Den unga marxist-leninistiska rörelsen lutade sig alltså mot KKP och AAP, som var inbegripna i en häftig polemik med Sovjet och dess lydpartier och som följaktligen kunde tjänstgöra som socialistiska föregångsländer i allt.

3. Många revisionistpartier, särskilt det i Sverige, hade förvandlats till orkeslösa vänster-socialdemokratiska stödpartier, som inte förmådde ta initiativet i uppbygget av den anti-imperialistiska rörelsen. I Sverige hade VPK utvecklats till ett renodlat parlamentariskt parti, som förlorat större delen av sina positioner på arbetsplatserna, liksom en stor del av medlemsstocken och den kvarvarande kadern visade starka tecken på «förgubbning». Det var inte längre ett aktivistparti.

4. SAP togs också på sängen av den framväxande anti-imperialistiska rörelsen. I likhet med SKP /VPK bekämpade SAP i början öppet vietnamrörelsen och dess spjutspets, DFFG. Senare, när denna linje inte längre förslog, tvingades SAP ställa om sin handlingslinje.

5. Majhändelserna i Frankrike och studentrevolterna på ömse håll i Västeuropa och USA fungerade också som inspirationskällor.

Sammantaget var betingelserna för en framväxande marxist-leninistisk rörelse tämligen goda.

Fram till brytningen med KFML(r) utvecklades därför KFML mycket snabbt, både i fråga om aktivistantal, pressens upplaga och det röstantal, som uppnåddes 1970, uppgick till ca 21.000, som senare inte överträffades av KFML/SKP. KFML:s utveckling fick framför allt betydelse för VPK. Faktum var att KFML utgjorde ett direkt hot mot VPK, speciellt bland ungdomen och de intellektuella. VPK hade diskrediterat sig i förhållande till den framväxande Vietnamrörelsen, var underlägset Clarté på universiteten liksom att till exempel KFML:s resultat i skolvalen var jämgoda med VPK:s.

2. KFML:s ideologiska-teoretiska grundval linjekampen i KFML

En grundläggande brist i KFML:s ideologiska-teoretiska grundval, nämligen en osjälvständig uppgörelse med den moderna revisionismen och ett osjälvständigt förhållande till KKP/AAP, har redan berörts. Men vilka andra brister i den programmatiska utrustningen fanns det?

Redan från första början fanns det två grundläggande ideologiska-teoretiska brister, nämligen dels frågan om huvudmotsättningen och dels frågan om grundorganisationer på arbetsplatserna. Huvudmotsättningen monopolkapitalet och folket, som inplanterades på om pö, dolde i själva verket en teori om två-stegsrevolutionen, en felaktig syn på det icke-monopol-kapitalistiska borgerskapet och en underskattning av proletariatets revolutionära potential, som låg farligt nära de modernt revisionistiska teorierna om kapitalismens fredliga inväxande i socialismen. I KFML fanns det också från första början en oförståelse för nödvändigheten av grundorganisationer på arbetsplatserna, beroende på bristande kunskaper om Kominterns och SKP:s organisationsarbete liksom rena felslut av deras organisationspraxis. När Sture Ring anslöt sig till KFML, gick han i spetsen för att renodla detta till en hel linje, som hade klara kilbomska förtecken.

Denna linje i organisationsfrågan hade självfallet direkt negativa konsekvenser för KFML/SKP:s förankring och inriktning på industriproletariatet.

Det fanns ytterligare en viktig brist i partiteorin, som visserligen korrigerades i praktiken i samband med SKP:s andra kongress, men som länge vägledde KFML:s uppbyggnad. Partiets utbyggnad skulle ske i stadier, varvid organisationen vid varje stadium hade olika karaktär: först skulle KFML vara i huvudsak en studieorganisation, därefter i huvudsak en propagandorganisation och slutligen en organisation i huvudsak inriktad på massarbete. Denna teori övertogs senare av både KFML(r) och MLF. Denna teori parades med föreställningen att partiet först skulle kunna bildas, då KFML hade uppnått en viss «mogenhetsgrad» förankring i arbetarklassen, andel arbetare i förbundet och ett visst bestämt massinflytande.

Men denna stadieteori är ytterligt mekanisk och bygger på en plagiering av Stalins beskrivning av bolsjevikpartiets historia i SUKP:s historia. I själva verket måste studierna alltid ligga i botten för det kommunistiska partiets verksamhet, propagandan utgöra den huvudsakliga verksamhetsformen, medan studierna och propagandan måste tjäna och understödja det kommunistiska partiets inriktning på masskampen. Faktum är att bolsjevikpartiet spred mest propaganda under perioden februari - oktober 1917, då arbetarklassen oavbrutet revolutionerades. Det räcker inte med propaganda för att vinna arbetarklassens majoritet, därtill behövs också att arbetarklassens majoritet genom egna

erfarenheter och praktik sluter sig till revolutionens nödvändighet. Men propagandan och agitationen är helt avgörande för att kunna höja den politiska nivån på kampen.

I samband med korrigeringsrörelsen 1971-72 förklarades att KFML nu hade genomgått studie- och propagandaorganisationsstadiet och följaktligen därmed var en organisation i första hand inriktad på massarbete, Resultatet blev att studiearbetet negligerades och att propagandans roll underskattades.

Den första linjekampen inom KFML stod gentemot den så kallade rebellrörelsen. Denna rörelse, som uppstod under intryck av kulturrevolutionen i Kina och maj-händelserna i Frankrike, fick karaktär av en ultra-demokratisk väckelserörelse, som såg sig själv som en filial till KKP med uppgift att genomföra en kulturrevolution även i Sverige. Den hade sitt fotfäste bland studenter på vissa universitetsorter som Lund, Uppsala och Stockholm, och var ett symptom på extrem isolering från de arbetande massorna.

Denna rörelse dansade bara en sommar. I slutskedet uppstod en rad teorier, som skulle rättfärdiga rebellrörelsens excesser, bland annat att USA-imperialismen var den svenska arbetarklassens huvudfiende. Denna teori ledde i sin tur vidare till föreställningen att hela den svenska arbetarklassen var mutad av de imperialistiska extraprofiterna och att följaktligen all intressekamp ledde till att arbetarklassen blev ännu mer förborgerligad.

Rebellrörelsen 1968 skadade inte KFML nämnvärt. Fram till oktober 1970 utvecklades KFML snabbt, varvid själva vändningen representerades av hamn- och gruvarbetarstrejken årsskiftet 1969- 70 Dessförinnan hade självfallet DFFG fortsatt att tillväxa i snabb takt. Efter årsskiftet 1969-70 utvecklades Gnistans upplaga språngartat, vilket naturligtvis berodde på det allmänna uppsving, till vilket särskilt gruvarbetarstrejken gav upphov, liksom KFML:s insatser i själva stödarbetet bidrog. Gnistans valnummer trycktes i 40.000 exemplar. KFML nådde alltså sina framgångar nästan enbart på grundval av propagandistisk verksamhet (eftersom även DFFG:s verksamhet väsentligen var propagandistisk).

Men redan i samband med gruvarbetarstrejken uppstod motsättningar inom KFML, framför allt inom ledningen, som närdes av en del högerfel. Det utvecklades en «vänster»-opportunistisk linje, som anfördes av Frank Baude. Dessa motsättningar hemlighölls av ledningen, ja det till och med fattades ett formellt beslut i KFML:s FS att inte diskutera motsättningarna internt inom KFML fram till valet. Detta var allvarliga fel (notera att beslutet var enhälligt) bidrog till att KFML som organisation togs med överraskning då den öppna striden utbröt, som snart övergick till öppen splittring, liksom det inte hindrade Frank Baude & Co att fraktionera och förbereda sprängningen under sommaren 1970.

KFML(r) var en «vänster»-opportunistisk-trotskyistisk strömning med ultra-proletära förtecken. Den tog också fasta på snart sagt alla KFML:s brister, som systematiserades till en hel linje. Karaktäristiskt för denna «vänster»-opportunistiskt-trotskyistiska linje var bland annat:

den förnekade nödvändigheten att kämpa för dagskraven och ställde denna kamp i motsättning till kamp för socialismen.

den förkastade enhetsfronttaktiken och förnekade nödvändigheten av att enas så många som möjligt på en riktig grundval. Samarbetet skulle ske kring KFML(r).

den förnekade nödvändigheten av att arbeta i de befintliga massorganisationerna, framför allt fackföreningarna, och utformade den anarko-syndikalistiska linjen «Leve de vilda strejkerna! Fram mot den socialistiska revolutionen!»

den betraktade småbourgeoisin som en alltigenom reaktionär klass à la trotskismen och utsträckte småbourgeoisin till att även innefatta skikt som icke-mervärdesproducerande arbetare.

Samtidigt hade KFML(r) en i ord korrekt bestämning av huvudmotsättningen, nämligen den mellan proletariat och borgerskap, liksom en principiellt riktig syn på grundorganisationerna på arbetsplatserna. Dessutom tog också KFML(r) fasta på KFML:s svagheter, framför allt i fråga om det allmänna organisationsarbetet och genom att utveckla en tämligen slagkraftig propaganda.

Inom KFML uppstod snart en felaktig syn på hur KFML(r) skulle bekämpas. Det var fel att bedriva teoretisk-ideologisk kamp mot KFML(r), ty då »fäste man uppmärksamheten» på KFML(r). För övrigt skulle KFML(r) snart ramla ihop av sig självt. Detta stämde naturligtvis inte. KFML(r) kunde – utan ständig ideologisk-teoretisk korseld – expandera relativt snabbt fram till valet 1973, då expansionen bröts. Detta berodde snarast på att verkligheten förintade de våldsamma illusionerna om valresultatet inom KFML(r). Detta ledde till motsättningar inom KFML(r), vars utbredning ytterligare understöddes av SKP:s Sovjetkampanj och det faktum att SKP började ta upp den teoretiska kampen mot KFML(r).

3. Korrigeringsrörelsen och enad-vänsterlinjen

KFML:s förbundsstyrelse utlöste en korrigeringsrörelse från och med maj 1971 under parollen «KFML:s kamp måste på allvar förenas med massornas!». Denna korrigeringsrörelse var riktad mot sekterism och «vänster»-opportunistiska idéer. Men en tendens dolde en annan och allvarliga högerfel utvecklades i korrigeringsrörelsens slutskede. De yttrade sig på flera sätt, bland annat därigenom att parollen «KFML:s kamp måste förenas med massornas!» inte fick det nödvändiga tillägget och den praktiska inriktningen att arbetarklassen är både revolutionens ledande kraft och huvudkraft. All politisk verksamhet likställdes.

Det utvecklades en stark liberalism i synen på partimedlemskap och nyrekryteringen sågs endast i kvantitativ bemärkelse: det ställdes inte ens krav på aktivt arbete som villkor för partimedlemskap. Organisationsfrågorna försumrades och en låt-gå-inställning bredde ut sig, som bland annat kom till uttryck i avsaknad av planmässig utbyggnad av partiet. Studierna försumrades och propagandaarbetets roll underskattades. Det saknades överhuvudtaget säkerhetspolitik.

Under 1971 uppstod en ny »vänster»-opportunistisk organisation, som framhärddade i att propagandan skulle stå i centrum, nämligen MLF. Men kärnan i korrigeringsrörelsen, nämligen att KFML måste börja ta upp arbetet i de befintliga massorganisationerna, särskilt fackföreningarna, liksom att utveckla en konkret dagspolitik, var naturligtvis riktig. Detta var en helt nödvändig inriktning för att KFML politiskt skulle kunna förankra sig i arbetarklassen.

Denna sekteristiska grundinställning hos MLF ledde naturligtvis till att MLF:s kader nästan mangrant gick över till KFML(r). Men MLF hade också rätt i mycket av sin punktkritik och denna kritik av överslag delades av en stor del av KFML:s kader. Men när striden utbröt, ställdes frågorna som »allt eller ingenting», 100 procent svart eller vitt. Den övriga vänsteroppositionen förträngde sin egen punktkritik och slöt fullständigt upp kring förbundsstyrelsen. Detta underlättade sedan för Enad Vänster-linjen att slå igenom.

Men det viktigaste uttrycket för högeropportunistens utbredning i KFML/SKP var linjen gentemot VPK och den moderna revisionismen. Denna innebar att i praktiken behandla VPK som ett progressivt och anti-imperialistiskt parti som tillhörde vänstern. Denna linje fick sitt främsta uttryck under valrörelsen 1973, särskilt under Enad Vänsterkampanjen. Detta kombinerades med en försonlighet gentemot den sovjetiska socialimperialismen, som bland annat inte karaktäriserades som social-fascistisk. Den nya partihögern, under Bo Gustavsson/Sture Rings ledning, förhindrade också ett Sovjetkampanjen fullföljdes – tvärtom rann den ut i sanden. De drev också igenom reträtter inför den vietnamesiska utpressningen gentemot DFFG.

Kurskorrigeringen av linjen gentemot VPK inleddes med Bo. Gustavssons kommentar till VPK:s programförslag hösten 1972, som innehöll «väsentliga framsteg». Därefter var steget inte långt till att framhålla att VPK hade förbättrat sig i dagspolitiken och till att successivt tona ner kritiken.

Idén om Enad Vänster var också ett resultat av en våldsam överskattning av den egna styrkan. Säkert föddes idén om Enad Vänster dagarna efter det stora 1 maj-mötet på Norra Bantorget 1972. Enad Vänster-kampanjen drevs igenom med kupptaktik: ett förslag till teknisk valsamverkan urartade snabbt till en paketlösning, i vilken skiljelinjerna gentemot VPK suddades ut. Det började uppstå tvivel om KFML/SKP:s existensberättigande. Denna Enad Vänster-linje sammanfattades i resolutionen «Ena alla kommunister i ett starkt kommunistiskt parti!», som antogs på SKP:s första kongress 1973, andra halvan. Denna resolution påskinade att ett samgående mellan de båda organisationerna var möjligt. Skiljelinjerna reducerades till frågan om «kommunistiska fackklubbar» och till frågan «om hur socialismen skulle se ut».

Men Enad Vänster-linjen hade fullständig hegemoni i SKP. På SKP:s första kongress röstade endast 3-4 delegater mot ett av de mest extrema uttrycken för kohandeln med VPK, nämligen det sista «kompromissförslaget» att ställa upp under VPK:s valbeteckning men med egna kandidater (undantagandes det första namnet). I partistyrelsen fanns en linje, som hävdade att det var riktigt att lägga sig för VPK i valet, eventuellt att rösta på VPK. Partistyrelse-majoriteten försökte förhindra att denna linje kom till medlemmarnas kännedom. Den läckte ändå ut – sipprande. I partistyrelsen kohandlades det för att åstadkomma en enig partistyrelse inför kongressen. PS-majoriteten accepterade ett självständigt valdeltagande på alla nivåer om minoriteten accepterade resolutionen «Ena alla kommunister i ett starkt kommunistiskt parti!».

Oppositionen mot högerlinjen började utvecklas 1973-74. Den tog som utgångspunkt frågan om att ställa upp självständigt i ett nyval eller inte. Sovjetkampanjen, som i sin tur var inspirerad av KKP, understödde också en skärpt hållning mot VPK. Men framför allt ledde Sovjetkampanjen till att SKP kom i ropet igen. Partistyrelsen delades i två läger: det ena lägret, som leddes av Bo Gustavsson/Sture Ring, började dra örnen åt sig på grund av motelden – det andra lägret såg Sovjetkampanjen som en inledning till en uppgörelse med högeropportunisten i SKP.

Det högeropportunistiska inflytandet rullades upp steg för steg inom SKP inför andra kongressen. Uppgörelsen tog organisationsfrågorna som utgångspunkt för en generalattack. Detta berodde på att tillståndet i fråga om arbetsmoral och kampanja liksom det organisatoriska läget överhuvudtaget var som mest uppenbart bedrövligt. I första etappen av uppgörelsen med det högeropportunistiska inflytandet togs därför frågor som

hårdare medlemskrav och införande av kandidatmedlemskap
planmässig utbyggnad av partiet och koncentration till industriproletariatet
diskussion om organisationsfrågan för att i första etappen avskaffa trippelorganiseringen
säkerhetsfrågan
studiernas roll
propagandan roll

Detta ledde till att den marxist-leninistiska linjen mycket snabbt flyttade fram sina positioner i den inre partikampen. Detta underlättades också av att programkommissionen under ledning av Bo Gustavsson presenterade ett uselt programförslag inför sommarlägren 1975. Det ledde omedelbart till slutsatsen att det skulle vara omöjligt att anta ett partiprogram på kongressen 1976.

Den första kraftmätningen mellan de båda linjerna ägde rum på valkonferensen oktober 1975, då den marxist-leninistiska linjen stöddes av drygt 80 procent av delegaterna. Eftersom partihögern förstod att den förestående kongressen, skulle förloras drev den linjen att den skulle uppskjutas. Men de förlorade i den allmänna medlemsomröstningen – 35 mot 65 procent (som också blev resultatet på kongressen). Den andra etappen i uppgörelsen med det högeropportunistiska inflytandet inleddes: linjen gentemot VPK och Enad Vänster-taktiken liksom försonligheten gentemot Sovjet attackerades. Därmed var grunden lagd för segern på SKP:s andra kongress över Bo Gustavsson/Sture Ring-falangen.

Motsättningarna ställdes genom att det utarbetades två olika förslag till verksamhetsberättelse, majoritets- respektive minoritetsförslaget. Den högeropportunistiska linjen hade majoritet i partistyrelsen med 12-9. På detta sätt ställdes klart de två olika linjerna emot varandra. SKP:s andra kongress blev alltså ett nederlag för Bo Gustavsson-/Sture Ring-falangen.

Segern var ett resultat av

1. att PS-minoritetsens huvudlinje var marxistisk-leninistisk. Flertalet medlemmar hade aldrig fullständigt anammat högerlinjen okritiskt utan kampen skedde både utifrån medlemskadern och utifrån ledningen.
2. PS-majoriteten tog inte strid om den dagliga ledningen utan tillät PS-minoritetsens företrädare att inneha denna. Dessutom tillät de en öppen åsiktskamp inom SKP, framför allt beroende på att det överskattade sin egen styrka och underskattade motståndarna. PS-majoriteten var i själva verket i färd med att degenerera, vilket yttrade sig i bristande kamplusta, ovilja att offra sig och bristande uthållighet.

Men det fanns stora brister i den uppgörelse som skedde på SKP:s andra kongress:

1. Den var ofullständig. Den inbegrep inte frågan om huvudmotsättningen i Sverige eller frågan om grundorganisationer på arbetsplatserna. Detta trots att korrekta ståndpunkter fanns företrädade både inom PS-minoriteten och bland medlemskadern. Skälet till att dessa frågor inte drevs i verklig mening, det vill säga i syfte att korrigera linjen, berodde i första hand på att PS-minoriteten var helt delad i dessa frågor. Förmodligen stod en majoritet av kongressdelegaterna för huvudmotsättningen proletariat och borgerskap. Däremot var läget sämre i fråga om grundorganisationer på arbetsplatserna, eftersom OU (organisationsutskottet) som företrädde den linjen, av «taktiska skäl» beslöt att inte säga hela sanningen.
2. PS-minoriteten upprättade fraktioner helt i onödan vid två tillfällen (som för övrigt inte omfattade hela PS-minoriteten), den ena gången i samband med valkonferensen och den andra i samband med kongressen. Den andra fraktionen, som omfattade 11-12 medlemmar, främst PS-ledamöter, hade störst praktisk – och negativ – betydelse. Det ledde naturligtvis till en tendens att hålla varandra om ryggen, annars skulle någon «skvallra». Detta betydde alltså att PS-minoriteten uppträdde som block.
3. Det fanns vidare en tendens överhuvudtaget att förtränga de sekundära motsättningarna inom PS-minoriteten. Denna etappteori i den inre partikampen är ytterst skadlig. De opportunistiska tendenser, som fanns inom PS-minoriteten, särskilt i den internationella frågan, skulle lätt ha besegrats. I den enda omröstning, som gällde motsättningar inom PS-minoriteten, fick den linje, som representerades av Christer Lundgren endast ett 20-tal röster.

Det viktigaste resultatet av detta var valet av den nya partistyrelsen. Felet var inte att det invaldes fem stycken företrädare för Bo Gustavsson-/Sture Ring-falangen. Felet bestod i första hand i att det valdes en dålig PS-majoritet. På grund av att det hade upprättats en kongressfraktion, att det överhuvudtaget fanns en tendens att uppträda i block, togs det överhuvudtaget inte upp att vissa PS-ledamöter hade uppträtt vacklande i kampen mot partihögern.

Detta ledde till att flera PS-ledamöter kom med «på köpet». Eftersom dessutom kongressfraktionen hade enats om ett förslag till sammansättning av den nya partistyrelsen, som den senare förankrade i valberedningen, innehöll den nya partistyrelsen en rad ledamöter, som antingen inte platsade, hade åkt snålskjuts etcetera. Det fanns flera av de som valdes, som inte hade nominerats till PS av sin grundorganisation, som inte hade valts till kongressombud eller som inte hade majoritet i sin egen avdelning. Naturligtvis motsvarade valet av partistyrelse i stor utsträckning läget bland kongressdelegaterna, men PS-minoriteten kunde i stor sett få igenom hela sin linje vid valet av ny partistyrelse just på grund av att den uppträdde enhetligt.

Därför var segern på SKP:s andra kongress skenbar: den inskränkte sig till den allmänna ideologiska och politiska linjen. De, som sattes till att förvalta densamma, partistyrelsen, innehöll en majoritet ledamöter, som skulle förvandlas till rena rama förrädarna gentemot andra kongressens, linje.

Kapitel 4

Likvideringen av Sveriges Kommunistiska Parti

Kampen och uppgörelsen med den högeropportunistiska linje, vars ledande företrädare var Bo Gustavsson/Sture Ring, hade medfört ett uppsving för SKP *redan före* andra kongressen: massarbetet med klarare inriktning på arbetarklassen hade skjutit fart, nyrekryteringen till partiet hade förstärkts, en framgångsrik prenumerationsvärningskampanj för Gnistan liksom en framgångsrik miljoninsamling genomfördes. Det togs många bra praktiska initiativ under denna period, som exempelvis kampen mot MBL:s antagande i riksdagen.

Fram till våren-sommaren 1977 befann sig den marxist-leninistiska linjen fortfarande i majoritet i partistyrelsen och SKP höll också i huvudsak sina ställningar i det praktiska massarbetet. Men under hösten 1977 började den nya högeropportunistiska linjen att vinna allt större terräng inom partistyrelsen.

Men yttre faktorer understödde också framväxten av en ny högeropportunistisk linje.

1. Krisen i den internationella marxist-leninistiska rörelsen

Själva utbrottet av denna kris måste dateras till november 1976. Då höll AAP sin sjunde kongress. I rapporten till denna kongress gick AAP:s ledning för första gången till offentligt angrepp mot Kinas Kommunistiska Parti (KKP) och Mao Zedong, särskilt ifråga om synen på det internationella läget. Därmed rämnade den förmenta enigheten i den internationella marxist-leninistiska rörelsen över en natt och många partier, organisationer och enskilda var plötsligt en illusion fattigare.

AAP:s kritik mot Mao Zedongs teori om de tre världarna dolde en «vänster»-revisionistisk och prosovjetisk politik. Detta har till exempel yttrat sig i avståndstaganden från den eritreanska befrielseströrelsen och i det öppna stödet till Vietnams ockupation av Demokratiska Kambodja.

Med vad hände i Kina? Strax efter Mao Zedongs död skedde en uppgörelse med «de fyras gäng», som fångades och anklagades för försök till statskupp. Det står klart att dessa företrädde en ultra-vänster-linje; inte minst i kulturfrågorna. Men samtidigt dolde en tendens en annan. Redan hösten 1977 var det uppenbart att KKP:s ledning höll på att förändra viktiga principiella ställningstaganden, som till exempel frågan; om Jugoslavien. Det dröjde inte länge förrän Tito förklarades vara en stor marxist-leninist och Jugoslavien ett socialistiskt land.

Dessa motsättningar mellan AAP och KKP utövade naturligtvis ett inflytande på, motsättningarna i SKP. Redan före andra kongressen fanns det en underordnad tendens, som i praktiken förespråkade en annan huvudmotsättning, nämligen att Sovjet var huvudfienden i världsmåttstock och att de marxist-leninistiska partierna och proletariatet i de imperialistiska länderna i Västeuropa inte i första hand skulle bekämpa det egna monopolborgerskapet. Denna strömning i SKP såg naturligtvis sin chans att utnyttja de aktuella motsättningarna: Det gällde inte bara att fördöma AAP:s linje i de internationella frågorna utan också att sluta upp bakom KKP:s ståndpunkter till 100 procent. Utifrån detta skulle varje försök till självständigt ställningstagande stämpas som vacklan eller uttryck för en pro-albansk linje.

2. Andra gynnsamma betingelser för utvecklandet av en ny högeropportunistisk linje

Marxist-leninisterna förbisåg också helt konsekvenserna, åtminstone i inledningsstadiet av motsättningarna i SKP, av läget i klasskampen i Sverige.

Skogsarbetarstrejken 1974-75 var unik. Fram till Bil- och Traktorstrejken i juni 1978 inträffade ingen stor eller viktig strejk. Det inträffade en ebb i klasskampen, som i verkligheten håller i sig fortfarande, som dels berodde på att Sverige gick in i en lågkonjunktur och dels att SAP förlorade regeringsmakten. Det senare ledde till att SAP i oppositionsställning kunde skylla krisen på de öppna borgerliga partierna och framställa regeringsfrågan som den helt överskuggande frågan. Ebben i klasskampen kunde naturligtvis inte undgå att utöva inflytande på SKP:s kader, eftersom det politiska arbetet på arbetsplatserna blev svårare.

Det internationella läget spelade naturligtvis också in. Insikten om att de båda supermakternas rivalitet med nödvändighet måste leda till ett nytt världskrig, kan lika gärna utmynnas i «ett svart perspektiv», i en illa dold pessimism, som rättfärdigas i teoretiska termer. Särskilt intellektuella, som tillhör eller har anknytning till småborgerliga mellanskikt och som dessutom karaktäriseras av lättrörlighet, påverkas ofelbart av skiftningar i klasskampsläget. Kärnan i varje slags avvikelse från marxism-leninismen beror på bristande tillit till den egna politiken, bristande tillit till arbetarklassen och till revolutionens möjligheter.

Den ideologiska-teoretiska nivån i SKP var i själva verket också låg. Den marxist-leninistiska oppositionen överskattade läget, vilket praktiken också skulle visa. Det går inte att tala allmänt om att «medlemmarna i grund och botten önskar marxism-leninismen», «att de i grund och botten är bra». Detta är ingen konkret analys utan endast besvärjelser. Detta kan bara komma till uttryck i praktisk handling, i politiska ställningstaganden, i förhållande till den aktuella linjekampen.

Det fanns fortfarande en utbredd auktoritetstro inom partiet. Denna underblåstes av partistyrelsens linje, där man eftersträvade att PS alltid skulle uppträda enigt inför medlemmarna och att partistyrelsen själv skulle fatta beslut om när dess motsättningar skulle föras ut till medlemmarna. När PS införde censur i internorganet i början av 1978 kunde medlemmarna inte få tillräcklig kännedom och möjlighet att ta ställning till motsättningarna i partiet. Dessutom hade det utvecklats en strömning i organisationsfrågor som hävdade att partiet var underordnat PS i allt. Det fanns också underlag för en småborgerlig anti-intellektualism som innebar att många medlemmar ryggade tillbaka inför de nya motsättningar som höll på att utvecklas.

Dessutom måste man komma ihåg att det fanns många, både inom ledningen och bland medlemskader, som hade stött andra kongressens linje enbart av karriäriska skäl eller för att de ville hamna på rätt sida, på samma sida som vinnaren. Den avgörande punkten var dock partistyrelsen, som bestod av ett flertal ledamöter, som antingen enbart stött andra kongressens linje av taktiska skäl eller personer som representerade en osjälvständig utfyllnad.

3. Förspelet till likvidatorernas maktövertagande

Men situationen i SKP efter andra kongressen komplicerades snabbt. Den pro-revisionistiska falangen, som leddes av Bo Gustavsson /Sture Ring, hade stötts av ca 38 procent av delegaterna. Deras stöd bland medlemmarna minskade dock successivt, vilket bland annat berodde på att PS-majoriteten tillämpade öppen åsiktskamp, publicerade PS-minoritets alla reservationer och anordnade en debattturné mellan ledande företrädare för båda linjerna.

Strax efter valet 1978 började emellertid Stefan Lindgren utveckla sin högeropportunistiska linje. Denna kom till offentligt uttryck i form av en artikel i Gnistan, «Har socialdemokratin spelat ut sin roll?» Dessutom komplicerades situationen ytterligare av motsättningarna mellan AAP och KKP från och med november 1976.

Situationen inför partistyrelsens möte februari 1977 var följande: Den gamla partihögern hade genom diskussion trängts tillbaka, så att den förmodligen inte stöddes av fler än 15- 20 procent av partiets medlemmar. Samtidigt existerade det villrådighet om hur motsättningarna mellan AAP och KKP skulle tacklas. Å ena sidan fanns ingen, som stödde AAP:s internationella linje – det fanns också å andra sidan en linje att SKP skulle ta ställning självständigt. Den resolution som togs i den internationella frågan, var dock ett nederlag för Stefan Lindgren-falangen. Den öppnade dessutom möjligheter att vinna över ytterligare medlemmar, som stödde Bo Gustavsson/Sture Ringa linje, eftersom dessa hela tiden tog fasta på de överslag, som Stefan Lindgren med flera gjort i den internationella frågan.

I mars 1977 utträdde Sture Ring med sina närmaste följeslagare ur SKP och gick till offentligt angrepp mot SKP. Det stora flertalet medlemmar och avdelningar i SKP tog avstånd från detta splittringsförsök, medan de övriga ledande företrädarna för den gamla högerfalangen antingen uttalade sin förståelse för Sture Ringa splittringsförsök, trots att de i ord fördömde den, eller i grund och botten sympatiserade med det. Sture Rings utbrytning, som skedde på eget beväg, var samtidigt ett uttryck för splittring inom den gamla partihögern. Den ena strömningen, som Sture Ring representerade, ville orientera sig mot VPK, den andra strömningen, vars ledande företrädare senare blev Bo Gustavsson, Sven Bergenstråhle etc. ville orientera sig mot SAP, och den tredje strömningen, som stannade kvar i SKP, ville vänta på «bättre tider».

VU tog initiativ till en partiförklaring, som senare sanktionerades av PS, varvid alla avdelningar och medlemmar uppmanades att fördöma Sture Rings splittringsförsök och försvara den demokratiska centralismen och partiets enhet. Huvudsidan med partiförklaringen var att den var otaktisk, att den drev över folk till gamla partihögern, försvårade politisk saksdiskussion och understödde framväxten av den blinda auktoritetstro som sedermera gjorde sig gällande under striden med de nya högerlikvidatorerna 1977-80.

Stefan Lindgren inledde sitt fraktionsarbete redan kring årsskiftet 1976-77. Han började informera och försöka bygga upp ett nät av allierade inom Gnistan-redaktionen, oktoberförlaget, andra partienheter och diverse utskott. Dessutom koordinerade han sina angrepp mot SKP:s andra kongress linje med Jan Myrdal, som kunde använda FIB/Kulturfront som en plattform för sina attacker. Det började dyka upp samtidiga artiklar i Gnistan och FIB/Kulturfront i till exempel narkotikafrågan, terroristaffären etc. som uttryckte en och samma förtröstan på den borgerliga staten. Samtidigt representerade en nationell konferens om Gnistan ett nederlag för Stefan Lindgren.

Stefan Lindgrens strategi var att konsolidera en fraktion på toppnivå. Denna utökades under en Kina-resa med PA, VL och CL. Efter Kina-resan startades en kampanj för att miss-tänkliggöra dem som ville att SKP skulle ta ställning självständigt i motsättningarna mellan KKP och AAP, som vacklande eller pro-albaner. Ställningstagande för teorin om de tre världarna framställdes som den allt överskuggande frågan. Denna taktik underlättades av att

de ledande företrädarna för partivänstern inte i tid dragit en skarp demarkationslinje gentemot AAP:s linje. Inte desto mindre var det ledande företrädare för partivänstern, som först gjorde korrekta och självständiga vederläggningar av AAP:s linje. Den första vederläggningen låg till grund för maj-resolutionen 1977 och svaret till «Revolutionens teori och praktik» skrevs av Greger Bogården i huvudsak.

Redan i september 1977 attackerades den inre demokratin genom att ständiga utskottet förhindrade ett inlägg av Greger Bogården att komma ut till partistyrelsen. Den nya partihögerns taktik började klarna. De planerade att ta makten i partiet genom att först ta makten i partistyrelsen för att kunna inskränka partidemokratin. Genom att skaffa sig monopol på att föra ut sin linje och samtidigt förhindra oppositionen att komma till tals, skulle det vara möjligt att trumfa igenom sin likvidatoriska linje. För att kunna ta makten i partistyrelsen var det nödvändigt att manövrera bort vänstern i partistyrelsen, i första hand Greger Bogården, som under olika förevändningar först förmåddes att lämna sin anställning – därefter skulle han och andra bort från VU.

Under hösten 1977 hade Stefan Lindgren-fraktionen förskaffat sig majoritet i partistyrelsen och kunde gå till attack på PS-mötet januari 1978. Det väsentligaste resultatet på detta PS-möte bestod i att:

1. de vann majoritet för sin politiska linje, vilket formellt bekräftades i form av antagandet av handlingsplanen för 1978.
2. de vann majoritet i VU, avsatte Greger Bogården och adjungeringarna av Anders Berg/Ronny Shueler upphörde.

De nya likvidatorerna hade lärt av den gamla partihögerns misstag. De förstod att det var helt nödvändigt att upprätta en byråkratisk centralism, attackera principen om öppen åsiktskamp och full demokrati, för att skaffa sig själva ett organisatoriskt överläge. Utifrån detta läge skulle det kunna vara möjligt att vinna hegemoni i SKP.

4. Klassarbetspolitik – kärnan i de nya likvidatorernas politik

Kärnan i den nya likvidatoriska linjen var *klassarbetspolitiken*. Denna var dels ett resultat av försonlighet i praxis gentemot det reformistiska inflytandet, d.v.s. en ideologisk utvecklingsprocess inom både SKP:s medlemskader och större delen av partistyrelsen, och dels ett resultat av felaktiga teorier och en felaktig linje.

De nya likvidatorerna behandlade teorin om tre världar som ett helt partiprogram, som togs som förevändning att rikta huvudslaget mot Sovjet – inte mot det egna monopolborgerskapet. I praktiken ersatte de huvudmotsättningen *proletariat-borgerskap* med *huvudmotsättningen mellan Sovjet och den svenska nationen*. Eftersom denna huvudmotsättning inte överensstämmer med de objektiva förhållandena kan resultatet bara bli utvecklandet av en klassarbetspolitik. De nya likvidatorerna gick – av taktiska skäl – aldrig så långt att de formellt slog fast denna nya huvudmotsättning, inte ens på SKP:s tredje kongress. De «nöjde» sig med att slå fast att kampen för freden var huvudfrågan, viktigare än de inhemska klasskampfrågorna.

Resultatet av denna linje i praktisk handling lät heller inte vänta på sig. Den sammanfattades långt senare av en skribent i den hög-socialdemokratiska tidningen Arbetet:

«I det tysta har SKP:s politik förändrats mycket starkt under den dramatiska avtalsrörelsen: o För första gången stöddes LO:s krav redan från start.

- *I stort sett alla konfliktåtgärder från LO fick stöd av SKP, och elden riktades mot arbetsgivarna.*

- För första gången ställde SKP villkorlöst upp i SAP-LO:s första majtåg för att *.'storkonflikten krävde enhet'.*
- *För första gången godkändes ett LO-avtal, och SKP kallade det till och med bra.» (7/6 - 80)*

Denna utveckling hän mot en liten vänlig pådrivare till SAP iscensattes redan under Bil & Traktorarbetarnas strejk 1978. De nya likvidatorerna såg stödet till den socialdemokratiska riksdagsmotionen, som krävde avskaffandet av de obegränsade strejkböterna, som den absoluta huvudfrågan. Följaktligen utnyttjade de Bil & Traktorarbetarna som plog, vilket inte överensstämde med deras intressen. Resultatet blev ett dubbelt misslyckande: Bil & Traktorarbetarna förlorade sin strejk och stödet till riksdagsmotionen misslyckades likaså.

Den tidigare framgångsrika hyresstoppelinjen ersattes med linjen att koncentrera krafterna på att driva på förbundsledningen i HGF utan att samtidigt utveckla en självständig rörelse. underifrån bland hyresgästerna. Detta ledde till att SKP:s inflytande i hyresgäströrelsen mycket snabbt föll ihop.

Så sent som på valkonferensen i februari 1979 gick PS-majoriteten emot parollen «Nej till kärnkraft». Men efter Harrisburg-olyckan gjorde SKP:s partistyrelse samma kovändning som SAP-ledningen. Men SKP:s stöd till linje 3 var mycket vacklande och vann inget förtroende,

I början av 1980 stödde SKP den socialdemokratiska s.k. fredsappellen, som förklarades vara lika viktig som kärnkraftsfrågan i valrörelsen. När storkonflikten utbröt togs denna genast som förevändning, till att förbehållslöst sluta upp i SAP-LO-ledningens 1-majtåg. Denna linje har sedan permanentats och ofelbart lett till beslutet att stödja SAP i 1982 års val.

SKP har utvecklats till en liten vänlig pådrivare till SAP. Denna utveckling har tätt till en extrem sekttillvaro som – utöver den marxist-leninistiska oppositionens brytning efter kongressen 1980, som innebar att ca 10-15 procent av kadern lämnade SKP - lett till strömhopp ur organisationen och till passivisering. Kampmoralen är ett sken. SKP håller på att sönderfalla som organisation, och dess inflytande har drastiskt reducerats.

Redan på kongressen ställdes partiets fortsatta existens «som en öppen fråga». I praktiken fyller inte SKP någon funktion vid sidan av SAP, vilket, allt flera medlemmar redan insett.

5. Den marxist-leninistiska oppositionens kamp

Likvidatorerna i SKP:s ledning bekämpade den marxist-leninistiska oppositionen i första hand med organisatoriska medel – och inte med sakargument. Deras första steg utgjordes av «Partiarbete», som bröt mot alla tidigare redigeringsprinciper. Den grundläggande linjen var att deras egen linje skulle ha förkrossande övervikt i «Partiarbete» och att enstaka inlägg från oppositionen enbart publicerades för syns skull och helt godtyckligt.

De angrep reservationsrätten både i teori och praxis, förhindrade PS-minoriteten att närvara på konferenser och publicerade heller inte krav på nationell konferens. De förhalade publiceringen av krav på extrakongress med fem månader.

Syftet med denna linje var inte bara att skaffa sig ett organisatoriskt överläge utan också att ge intryck av att oppositionen blev allt mera isolerad: Dessutom var syftet att skrämja den vacklande mellangruppen och skapa en panisk skräckstämning. Detta lyckades bara alltför väl.

Den marxist-leninistiska oppositionen i SKP gjorde flera allvarliga fel. Flera felaktiga bedömningar, som t.ex. bristande förståelse för det yttre klasskampsläget, rådvillhet i samband med motsättningarna mellan KKP och AAP, liksom att den ideologiska-teoretiska

nivån bland kadern överskattades, har redan tagits upp i det föregående. Vidare hade, oppositionen dålig kännedom om läget ute i de olika avdelningarna. Detta ledde till att man missbedömde möjligheterna att vinna potentiella vänsteranhängare och placerade in folk i fack som «vänstercentrister» etc. Å andra sidan hade många medlemmar dålig kännedom om de verkliga skeendena i partitoppen och kom att uppfatta oppositionen som en samling fraktionister. Men det viktigaste felet bestod i att den marxist-leninistiska oppositionen inte «satte hårt mot hårt» redan från första början.

Så fort det stod klart att VU avsåg att strypa den inre partidebatten genom införandet av «Partiarbete» och sätta munkorg på den marxist-leninistiska oppositionen i PS, skulle den ha ställt ultimatum till PS-majoriteten. Den skulle ha sagt: Om ni fullföljer era planer på att strypa den inre partidebatten (ledaren «Till frågan om partiets enhet», som senare publicerades i «Partiarbete» nr 1 78, fanns tillgänglig i utkast hos PS-minoriteten), så kommer vi att försvara andra kongressens linje i praktisk handling, gå ut med ett upprop till medlemmarna och själva återupprätta den öppna åsiktskampen.

Ett sådant ultimatum och hot skulle ha ställts mot suspenderingen av Greger Bogården. Genom att PS-minoriteten inte genast uppträdde som kollektiv och var beredd att öppna och direkt frondera, överlät den initiativet till likvidatorerna, försatte sig själv i underläge och förde kampen på likvidatorernas villkor.

För att uttrycka det drastiskt: den marxist-leninistiska oppositionen tog initiativ till återupprättandet av Informationsbulletinen och uppropet «Till kamp för Sveriges Kommunistiska Parti» ett år för sent. I teorin var flera kamrater redan under våren 1978 inne på linjen att ställa partihögern åt sidan i den händelse de upprättade byråkratisk centralism och åsiktsensur. Men oppositionen, som först bestod av Greger Bogården Anders Berge och Ronny Schueler, ömsade skinn till Greger Bogården/Kurt Österlund /Göran Nilsson, och var alltså själv inte konsoliderad på något sätt.

I kritiken av högerfelen i organisationsfrågor och säkerhetspolitiken utvecklades vissa vänsteröverslag, med en säkerhetspolitik som var anpassad för ett ockuperat Sverige, med sträng illegalitet och en hemlig organisationsmodell. Detta kom bl.a. till uttryck genom linjen att minoriteten i PS inte skulle få föra ut motsättningarna i partiet av säkerhetsskäl för att klassfienden inte skulle få kännedom därom. När PS införde censur tvingades PS-minoriteten att sända ut sitt material vid sidan om de «officiella» kanalerna inom partiet.

Minoriteten insåg inte dessa vänsterfel i säkerhetspolitiken och kunde därför inte kraftfullt bemöta likvidatorerna på denna punkt. Tvärtom tillämpade oppositionen till en början en delvis liknande säkerhetspolitik för att dölja sin egen organisering. Detta bidrog till att skapa vacklan bland många medlemmar.

Den enda chansen att besegra likvidatorerna bestod i att bedriva en öppen och principiell kamp från första början, sätta hårt mot hårt och samla största möjliga stöd kring ett upprop och kring ett återupprättande av Informationsbulletinen. Detta skedde i Ceylons Kommunistiska Parti 1964, då marxist-leninisterna omedelbart svarade med ett offentligt upprop till försvar för partiet, då en revisionistisk majoritet beslöt att skjuta på den beslutade kongressen och dessutom hindra oppositionen att komma till tals. Det troligaste är dock att den marxist-leninistiska oppositionen likafullt inte hade segrat. Men den hade säkert vunnit lika stort stöd för uppropet och Informationsbulletinen som ett år senare, och framför allt vunnit tid.

Då hade också den marxist-leninistiska oppositionen verkligen gått i spetsen och ingjutit mod hos alla de kamrater som stödde andra kongressens linje. Den valda taktiken fick i stället motsatt effekt. Den understödde vacklan och tvehågsenhet, och det uppstod en «vänster»-

centristisk strömning, dvs. partivänstern splittrades. Den gav upphov till frågan: Befinner jag mig verkligen på den vinnande sidan? De såg det formalorganisationsmässigt: medlemskapet i den existerande organisationen var allt. De insåg inte att det kommunistiska partiet enbart existerar för arbetarklassens skull och att det följaktligen inte är ett självändamål. De saknade politiskt perspektiv och blev «rädda om sina egna skinn».

Samtliga andra fel var underordnade detta grundläggande fel. Om inte detta grundläggande fel hade gjorts så hade heller inte en rad sekundära fel gjorts. Den marxist-leninistiska oppositionen försattes delvis i en nödsituation. Det avgörande hade varit att kampen från första början getts en korrekt huvudinriktning, om den marxist-leninistiska oppositionen med en gång fronderat.

Den första splittringen i taktiken inom partivänstern uppstod inför distriktsordförandekonferensen i september 1978, då Berge/Schueler förespråkade att PS-minoriteten skulle finna sig i förbudet att närvara på konferensen. Greger Bogården gav efter för enighetens skull. Den ende som stod på sig och handlade rätt var Kurt Österlund. I och med att Schueler/Berge röstade för suspension av Greger Bogården var splittringen av partivänstern definitiv och oåterkallelig. Därmed borde det också ha stått klart att den likvidatoriska linjen skulle segra på SKP:s tredje kongress. Om inte annat visade valkonferensen konsekvenserna av partivänsterns splittring och att likvidatorerna hade skaffat sig majoritet. Ytterligare en bekräftelse kom på distriktsårsmötet i Stockholm i juni 1979, då partivänstern endast stöddes av högst 20 procent av delegaterna.

Den marxist-leninistiska oppositionen gjorde allting för sent: t.ex. bildades inte den nationella samordningen förrän våren 1979.

Kapitel 5

Det är nödvändigare än någonsin med ett kommunistiskt parti

Det kommunistiska partiet är inget självändamål, Det existerar endast för att leda arbetarklassen i kampen för att störta borgerskapet genom en socialistisk revolution, krossa den borgerliga statsapparaten och upprätta proletariats diktatur. Därför är kampen om det kommunistiska partiet och dess linje en fråga om liv och död. Om ett parti håller på att urarta är det därför marxist-leninisternas skyldighet att bekämpa denna urartning, inklusive förbereda sig på att partiet kan degenerera. Särskilt om opportunisterna behärskar ledningen och inför byråkratisk centralism för att omöjliggöra all demokratisk debatt, är det nödvändigt att skyndsamt organisera sig. Om det tidigare kommunistiska partiet urartat måste det finnas ett nytt parti som kan ta över uppgifterna.

1. Framväxten av SKP(m-l)/SKA

Under hösten 1979 gjordes de sista försöken att rädda SKP, i praktiken alltså för sent, genom att återupprätta Informationsbulletinen och organisera och sprida uppropet «Till kamp för Sveriges Kommunistiska Parti», Fram till våren ägnades en stor del av partivänsterns verksamhet åt att författa artiklar i IB och sprida IB. Under våren 1980 mognade insikten om att den tredje kongressen var förlorad och att det nu steg för steg gällde att vända den marxist-leninistiska oppositionens huvuduppmärksamhet utåt, dvs. vända ansiktet mot arbetarklassen. Samtidigt fick den marxist-leninistiska oppositionen en allt fastare form, bl.a. genom påskkonferensen 1980.

Förutsättningen för utgivningen av Informationsbulletinen, uppropet, inkallandet av påskkonferensen var att det hade skapats ett revolutionärt centrum. Detta utgjordes av den

nationella samordningen, som steg för steg byggdes upp fr.o.m. våren 1979 och som tog de första, kollektiva, initiativen i form av publiceringen av IB och uppropet. Utan ett dylikt revolutionärt centrum var det omöjligt att utveckla en *kollektiv praktik och en kollektiv handlingslinje* för den marxist-leninistiska oppositionen. Dittills hade den marxist-leninistiska linjen enbart förts ut på vissa arbetsplatser, på vissa orter och i vissa enhetsfronter och andra organisationer. Den marxist-leninistiska linjen hade inte förts ut i ett kommunistiskt centralorgan eller ens i flygblad avsedda för spridning i nationell skala. Kort sagt: Den marxist-leninistiska oppositionen förde ut sin kamplinje i spridda och isolerade portioner.

De första kollektiva, utåtriktade initiativen var dels förslaget till linje inför 1-maj i Stockholm, för vilket partivänstern tog strid helt öppet på Enhet-Solidaritets möte, dels flygbladet till förmån för Hamnarbetarförbundets kamp. Efter sommaren agerade SKP:s partivänster offentligt i fråga om 21 augusti och i hyresfrågan. Men det verkliga genombrottet kom i samband med Öjebyarbetarnas strejk, som utbröt den 16 september. SKP(m-l) kom nämligen på idén att kontakta Öjebyarbetarna och erbjuda dem vårt bistånd. I samband med AD-förhandlingarna den 23 oktober hjälpte SKP(m-l) Öjebyarbetarna på ett enkelt och praktiskt sätt, dvs. med pressmeddelande, logi, demonstrationsarrangemang, bokning av lokaler etc.

Hur reagerade Öjebyarbetarna? De har kommenterat detta offentligt, bl.a. genom Åsa Hortberg:

«Stockholmsresan var bra. Där nere träffade vi en massa folk som ställde upp för oss. Tidigare har jag tyckt att kommunister mest har svamlat, men nu visade det sig att det var dom som ställde upp för oss.» (Rödluvan nr 11-12/80)

SKP(m-l) strävade efter att lägga ner hela sin kraft i stödarbetet för Öjebyarbetarna, initierade flera stödkommittéer och fick snabbt igång stödarbetet på de arbetsplatser där det fanns SKP(m-l):are.

I början var Öjebyarbetarnas strejk föga känd utanför Norrbotten, och de arbetade i motvind. Men tack vare att deras sak stod så stark, deras egen skickliga taktik och ett ihärdigt upplysningsarbete vände vinden. Stödet till Öjebyarbetarna kulminerade i den stora undertecknarannonsen i Aftonbladet, vilken visade att stödet till Öjebyarbetarna inom fackföreningsrörelsen var långt större än det som Bil & Traktor-arbetarna fick. Arbetsdomstolen bekräftade emellertid deras avsked. Men Öjeby-arbetarnas fall fick efterdyningar på en rad förbunds-kongresser, liksom på LO-kongressen, där deras sak behandlades. I flera avseenden utvecklade Öjebyarbetarna kamptaktiken, exempelvis genom hotet att gå till tingsrätten för att få avskeden prövade, vilket tvingade Fabriks ledning att ta upp deras mål vid arbetsdomstolen.

På den nationella konferensen den 1-2 november slogs fast att:

«I och med urartningen av det nuvarande SKP, och på grund av att partiledningen med det framlagda stadgeförslaget förhindrar alla möjligheter för medlemmarna att ändra politiken, är en splittring av SKP oundviklig, riktig och nödvändig. Uppgiften att återskapa ett kommunistiskt parti ställs obönhörligen på dagordningen.»

Konferensen beslöt också att den marxist-leninistiska oppositionen, som därmed bröt med SKP, skulle anta det provisoriska namnet Sveriges Kommunistiska Parti (marxist-leninisterna). Dessutom tog konferensen ett enhälligt beslut om att utge ett provnummer av ett nytt kommunistiskt centralorgan, «Kommunistiska Arbetartidningen».

Men strax dessförinnan hade det utvecklats en småborgerlig, «vänster»-opportunistisk opposition, som baserade sig på ett sammelsurium av åsikter från AAP och dess filial i Sverige, SKF(m-l), liksom rent trotskistiska idéer, med fäste i första hand i Sundsvall. Denna

strömning hade lyckats vinna majoritet i Sundsvallsavdelningen. På den nationella konferensen försattes de dock i kraftig minoritet – inte ens 20 procent av deltagarna stödde deras linje. Trots att nationella samordningen erbjöd dem utökad representation i ledningen liksom majoritet i redaktionen för IB, trappade de upp motsättningarna och antagoniserade dem genom att suspendera Kurt Österlund och Anders Knutsson på grund av att de följde ett beslut från samordningen. Detta var självfallet ett uttryck för att «vänster»-oppositionen inte hade någonting gemensamt med SKP(m-l):s huvudlinje utan enbart ville hitta en lämplig väg ur organisationen.

Beslutet att utge Kommunistiska Arbetartidningen hade en mycket stor politisk betydelse för att samla SKP(m-l):s kader. Kommunistiska Arbetartidningen har från första stund fört ut en marxist-leninistisk huvudlinje som innebär att den idag är det enda revolutionära organet i Sverige. Uppslutningen bakom Kommunistiska Arbetartidningen har också varit stor i SKP(m-l). Kommunistiska Arbetartidningen har framställts på grundval av idel frivilliga insatser och under stora uppoffringar.

SKP(m-l)/SKA har väsentligen ägnat sig åt propagandistisk verksamhet som nationell organisation, dvs sprida Kommunistiska Arbetartidningen och olika flygblad. De olika partiavdelningarna och arbetsgrupperna har naturligtvis också bedrivit lokal verksamhet, som här inte skall beröras. SKP(m-l)/SKA:s medlemmar har också arbetat i olika fronter som Kvinnofronten, YRF och RFHL.

SKP(m-l) fattade också ett enhälligt beslut om handlingslinjen i fråga om fredsarbetet den 7-8 november, och har just inlett uppbygget av en alternativ freds rörelse.

SKP(m-l)/SKA har hållit ställningarna, ja t.o.m. expanderat på vissa orter, och Kommunistiska Arbetartidningens prenumerantstock har saktat men säkert ökat. SKP(m-l)/SKA har överlevt den första svåra tiden. Det är mer än man kan säga om en rad andra s.k. vänsterorganisationer, eller hur?

2. Det är nödvändigare än någonsin med ett kommunistiskt parti

I praktiken existerar det inte längre en internationell marxist-leninistisk rörelse, även om ett antal marxist-leninistiska partier har överlevt den opportunistiska svallvågen. I Sverige har det tidigare kommunistiska partiet urartat till en liten vänstersocialdemokratisk sekt. Massor av medlemmar i SKP, Röd Ungdom och Clarté har desillusionerats, passiviserats, lämnat politiken eller tagit steget över till SAP, VPK och en del andra opportunistiska organisationer. Det råder utbredda tvivel på socialismens framtidsmöjligheter bland dem som förut var aktivister i den marxist-leninistiska rörelsen i Sverige.

Men socialismen är fortfarande en historisk nödvändighet. Imperialismen och social-imperialismen kan aldrig lösa systemets grundläggande och inneboende motsättningar. I sin yttersta konsekvens betyder imperialismen och socialimperialismen inte bara krig – utan världskrig. Ett tredje världskrig är oundvikligt så länge de båda supermakterna består.

Samtidigt är det omöjligt att förneka att socialismen drabbats av en serie bakslag, nu senast genom att Albanien urartat. Detta har inte kunnat undgå att ha konsekvenser för den marxist-leninistiska rörelsen i Sverige. Men detta kan också vändas till någonting gott: Det framtvingar självständiga analyser och ett självständigt utarbetande av en riktig marxist-leninistisk linje utan förlitan på utländska auktoriteter eller förtröstan på ett nytt Mecka.

Stormen sopar bort allt skräp. Klipporna kommer att stå kvar.